

LAŠKAI

LIETUVIAMS

1

9

6

5

*** GYVENIMUI TEKANT	182
Vysk. V. Brizgys SKAUDI 25 M. SUKAKTIS	184
J. Jaškauskas TĖVAI IR BRĖSTANTIS JAUNIMAS	186
Dr. V. Bieliauskas MEILĖ ŠEIMOJE	190
A. Grauslys NUOGĄ APDENGTI	193
K. Žemaitis NAUJO KUNIGO PALAIMINI- MAS LIETUVAI	195
A. Kezys, S. J. ŠIS TAS APIE FOTO MENĄ	196
Dr. J. Pikūnas RELIGIN. LŪŽIŲ PRARAJOSE	201
A. Rūta TYRAS ATSIMINIMŲ ŠALTINIS 202	
A. Baranauskas KARKLUPĖNUOSE (ištrauka)	203
P. Pakalnis JAV NEGRŲ KOVOS	203
G. Ivaškienė BIRŽELIO MĖNUO ŠEIMOJE	205
P. Mačernis AR TIK NE ČIA...?	206
A. Hermanas MES IR TĖVAI	208
B. Krištanavičius, S. J. PARLAMENTO RINKIMAI	210
K. Bučmys, O.F.M. EKRANO MIRGESY	214
SKAITYTOJO ŽODIS	216

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.

Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.

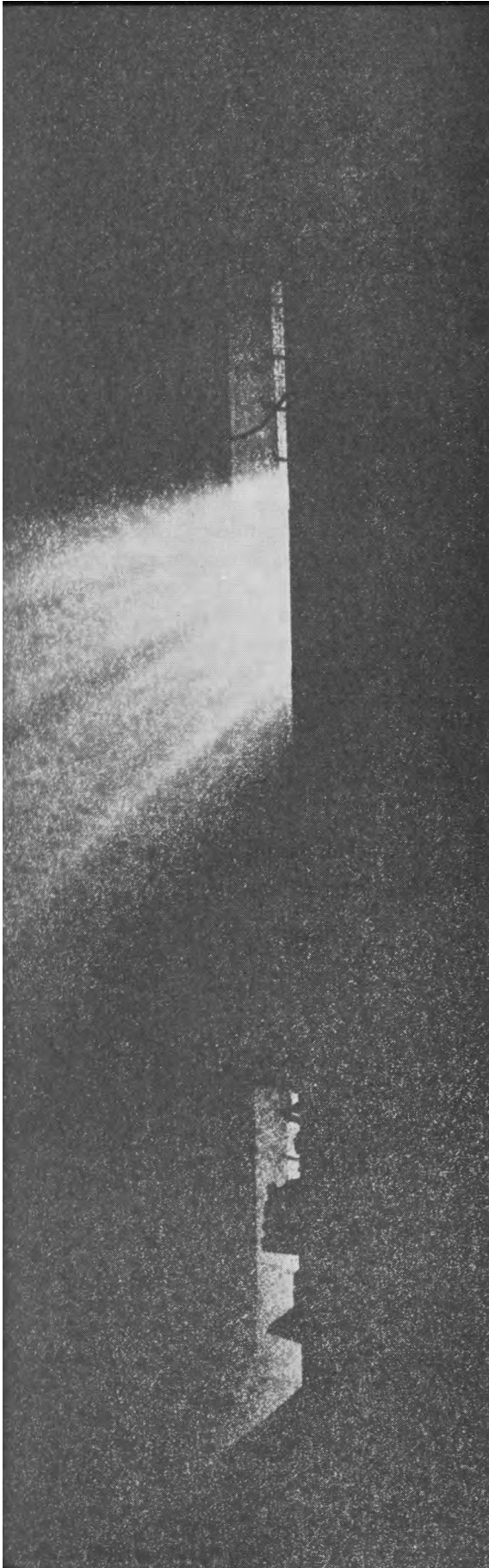
Dr. Arūnas Liulevičius

Administratorius Petras Kleinotas, S. J.

Viršelis ir vinjetės	Algirdo Kurausko
Fotografijos	Algimanto Kezio, S. J.
Adresas	2345 W. 56th St., Chicago, IL 6063
Telefonas	REpublic 7-8400
Spaustuvė	Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams — 3 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30c. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

1965. VOL. XVI
NR. 6 — JUNE
B I R Ž E L I S

LAISKAI
LIETUVIAMS

JAU PRAĖJO dvidešimt penki metai, kaip komunistinė Rusija okupavo Lietuvą, ir dvidešimt keturi — nuo birželio priverstinių išvežimų. Taip pat greitai sukaks dvidešimt metų, kaip mes, Rytų frontui artėjant ir komunistams grįžtant, pasitraukėme iš Lietuvos į Vakarų,

Pirmoji sukaktis mena mums tėvynės laisvės netekimą; tėvynėj likusieji net savam krašte nebegali laisvai kurti savitą valstybinį ir kultūrinę gyvenimą. Antroji primena mums tas birželio dienas, kuriomis dalis mūsų tautos prieš savo valią buvo prievarta išvežti iš savo krašto į Sibirą. Pagaliau, trečioji atmena mūsų pačių pasitraukimą iš Lietuvos, kai nebenorėjome dar kartą komunistinės okupacijos patirti.

Ši trigubai skaudi sukaktis, grąžinanti atmintin tokius liūdnus mūsų tautos gyvenimo įvykius, žadina mumyse savai tautai ištikimybės, solidarumo ir vienybės dvasią.

GYVENIMUI TEKANT

■ MININT PAGRĮSTAI

"Ar iš tikrųjų tautinių švenčių minėjimai yra beprasmingi? Ar jie nieko neduoda?" — Į tokius klausimus kun. dr. P. Celiešius "Lietuvių dienose" (1965, nr. 2) atsako: "Visi minėjimai, vienokio ar kitokio pobūdžio, žadina tautinę sąmonę, palaiko lietuviškos kultūros apraiškas, puoselėja jos ugdymą. Be susibūrimų, be didesnių bendruomeninių sambūvių išblėsta paskiruose individuose tautinės sąmonės ugnelė. Atsąla ūpas ir palengva išnyksta tautinis interesas. Jeigu mūsų tautinė gyvybė priklauso nuo tautinės sąmonės, tai visi veiksniai, kurie ją puoselėja ir palaiko, yra sveikintini ir naudingi".

Taip, tautinių švenčių minėjimai — jei gerai paruošti — prisideda prie tautinės sąmonės puoselėjimo — net ir jaunime. Aktyvesnis jaunimas pats pastebi reikalą dalyvauti minėjimuose (žr. Čikagos lietuvių jaunimo laikraštėlį "Švyturį", 1964, nr. 2, 15 psl.). Tačiau vien kalbų minėjimai palieka tik blankų išpūdį. Be abejo, kiekvienas minėjimas mini nuveiktus darbus. Tačiau reikia didelio sugebėjimo pavaizduoti tų darbų gyvą reikšmę dabarčiai. Pačių kalbų žodžius turi remti asmenys ir darbai. Šio teigimo iliustracijai norisi duoti du pavyzdžius: 1) studentai pasisakė, kad jiems didesnę išpūdį palieka faktiškai pristatyta rezistencinė veikla Lietuvoje už paprastas kalbas; 2) lietuviškasis šveicaras prof. J. Eretas savo atsilankymu ir gyva kalba padarė gilų išpūdį Čikagos Aukštesnės Lituanistikos Mokyklos mokiniams.

Taip pat ir dabar, minint 25 m. Lietuvos užgrobimo sukaktį, verta būtų pasinaudoti neseniai spaudoj pasirodžiusios N. E. Sūdūvio "Vienų vieni" knygos medžiaga apie Lietuvos rezistenciją. Lietuviškam sąmonin-gumui praverstų ir asmeniškai sukakties paminėjimas, susikaupus perskaitant tą knygą.

Prie darbais paremto minėjimo priskai-tytinas ir Lietuvos partizanams Čikagos Operos Choro dedikuotas Verdi "Reguiem"

182

ir B. Markaičio, S. J., "Vilniaus varpų" pa-statymas.

■ SIBIRAS PARODOJ

Pasaulinė paroda Niujorke jau atidaryta antriems metams. Pakeitimų daug nėra. Į Vatikano paviljoną pateko lietuvių pa-rašyta maldaknygė iš Sibiro. Kažin ar kas tokios mažos brangenybės reikšmę supras?

O parodos šūkis skamba: "Taika per su-pratimą". Deja, supratimo parodoj labai maža. Tuo reikalu spaudoj buvo pareikšta nemaža nusivylimo. Pvz., parodoj dirbusi 21 m. indė studentė Ashrafa Chewala taip pasisakė: "Aš atvykau čia dirbti, nes aš ti-kiu Parodos tikslu: "Taika per supratimą". Aš tikėjau sutikti žmones iš daugelio tau-tų, dalintis su jais savo kultūra ir pasimo-kyti iš jų. Tačiau, kai aš stoviu savo paskir-toj vietoj, tematau vien smalsius amerikie-čius, kuriems užtenka pažiupsoti į medžio drožinius ir rankom pagamintus audinius... ir į dekoratyvinį ženklą ant mano kaktos". "Atrodo, kad jie atsilanko tik dėl to, kad jie mano, jog jie turi tą parodą pamatyti. Jiems tai didelis piknikas, ne priemonė apsišvie-s-ti". Parodos lankytojų veidai švyti išsiblaš-kymu ir nuostaba. Technikos stebuklai su-kelia tokią nuostabą, pro kurią beveik nie-kas nebepastebi žmogaus. Jei jau nebepa-stebi, tai kaip dar jį supras?

Lankytojai, norį tikrai siekti taikos per su-pratimą, apžiūrėdami technikos stebuklus parodoj, atkreips savo dėmesį ir į tokius asmenis, kaip Ashrafa Chewala, ir į tokius žmogaus dvasios turtus, kaip Sibiro malda-knygė.

■ KONSERVATIZMAS IR EKSTREMIZMAS

Pagal dr. J. Girnių, konservatizmas ir eks-tremizmas yra dvi kraštutinybės, kurios su-daro pavojų Vatikano Suvažiavime beuži-si-žiebiantčiai ir tiesos, laisvės bei meilės są-ryšio siekiantčiai dvasiai vėl sustingti rai-de (žr. "Aidų", kovo nr. str. "Dvasia ir rai-dė"). Pripažindamas tų kraštutinių bu-

vimą ir mūsų, lietuvių, tarpe, jis randa, kad pas mus "konservatizmo pavojus gal būt būdingiausiai pasireiškia neišsilaisvinimu iš tų rūpesčių, kuriuos laikai jau seniai pralenkė. Kai esame šaukiami praregėti brolius visuose krikščionyse, mes vis dar rūpinamės savo pačių tarpe būti "tikresni" vieni už kitus ir baiminamės palikti "apkasus". Avangardistinio ekstremizmo grėsmė pasireiškia įvairiais pavidalais, kuriuos visus gal būt labiausiai charakterizuoja vienos ar kitokios atsakomybės stoka ir iš dvasinio seklumo plaukias nebrandumas. Kur tik kas pertempiama, ten iškreipiama ir to prasmė, kas savyje yra vertinga".

Be abejo, pas mus, lietuvius, yra ir vienu ir kitu kraštutiniu apraiškų. Visgi, bandant pasverti plačiasias nuotaikas, tenka pripažinti, kad esame daugiau linkę viską palikti "po senovei". Tiesa, inteligentiškoji dalis — tikintieji ir net netikintieji — pradžiugo, kad Bažnyčioj kažkas ima judėti naujumo linkme. Tačiau klausimas lieka, kiek pastangų dedame ta dvasia giliau persisunkti,

Gan sėklioms nuotaikoms mūsųose tebevyraujant, brangintinos visos pastangos tai atsinaujinimo dvasiai komunikuoti; brangintinos tųjų, kurie jose ras entuziastingą paskatinimą, o taip pat ir tųjų, kurie jaučiasi einą pirmieji ir kuriems duota didelė galimybė, bet taip pat ir atsakomybė, nes nuojų ne tik entuziastingo, bet ir išmintingo idėjų pristatymo nemažai priklausys, kaip jos bus priimtos,

■ IŠ RŪPESČIO, NE IŠ KARTĖLIO

Neseniai viešoje audiencijoje popiežius Paulius VI kalbėjo apie "kiekvieno pareigą puoselėti dvasią solidarumui, draugiškumui, paklusnumui, tikėjimo vieningumui, tarpusaviam susipratimui ir bendrai paveldėtos doktrinos bei moralės pagarbai". Jis paklausė: "Bet ką mes turime sakyti apie tuos, kurie prie katalikiškojo gyvenimo neprideda nieku kitu, kaip tik karčia, ardančia ir sistematinga kritika?"

Popiežius paaiškino, kad jis čia nepasiskaito prieš "apsivalymo ir atsinaujinimo procesą, kuris dabar judina ir atgimdo Bažnyčią".

Kad tas procesas būtų sėkmingas, reikia

atpažinti, kas Bažnyčioje, kaip žmogiškoje institucijoje, yra atgyvenusio, pasenusio, taisytino. Dėl to Austrijos kardinolas Koenig neseniai pareiškė, kad Bažnyčios kritika yra ne tik galima, bet ir reikalinga. Tuo jis tik paryškino Vatikano Suvažiavime priimtos konstitucijos taisyklę, kurioje sakoma, kad informuotiems ir kompetetingiems pasauliečiams "leistina, o kartais net būtina pareikšti savo nuomonę Bažnyčios gerovę liečiančiais reikalais".

Tačiau kritika kritikai nelygi. Čia net nepakanka informuoto kompetetingumo. Hans Kueng — savo idėjomis apie Bažnyčią gal pats įtakingiausias šių laikų teologas — nurodo teisingos, iš Bažnyčios meilės plaukiančios, kritikos sąlygas: ji turi būti saikinga, pasišvenčianti, konstruktyvi ir kooperuojanti. Taigi, tikros kritikos išeities taškas yra ne kartėlis, bet rūpestis Bažnyčia. Tokios, ne anokios, kritikos Bažnyčia ne bijo, bet laukia.

■ DISKUSIJOS ŽENEVOJE

Ženevoje, kalvinizmo centre ir Pasaulinės Bažnyčių Tarybos (World Council of Churches) būstinėje, apie 2500 asmenų klausėsi pokalbio tarp 83 m. vokiečio jėzuito kardinolo Bea, vadovaujančio Vatikano sekretariatui krikščionių vienybei siekti, ir 84 m. pastoriaus M. Boegner, Prancūzijos Protestantų Federacijos garbės prezidento. Draugiškoje dvasioje buvo paliesti tiek bendrai rišantys bruožai, tiek dalinantys skirtumai. Išreikšta tvirta viltis, kad prisidėjus krikščionių vienyjimosi sąjūdis. Dievui padedant, vystysis toliau.

■ GERIAU NEGU RAŠYTI

"Tai geriau negu apie tai rašyti laiškus kongresmanams", pasakė studentė, viena iš daugelio ši pavasarį savo darbu prisidėjusi prie pylimų statymo sustabdyti iš savo vagos išsiliejusiai Mississippui upei.

■ KOMPLIMENTAS

Viename laikraštyje paaiškinimas skaitytojams, ką jie ras įdomaus tame numeryje, užsibaigia sekančiu sakiniu: "Be abejo, jūs domėsitės viskuo: tai ne įsakymas jums, o komplimentas",

SKAUDI DVIDEŠIMT PENKIŲ METŲ SUKAKTIS

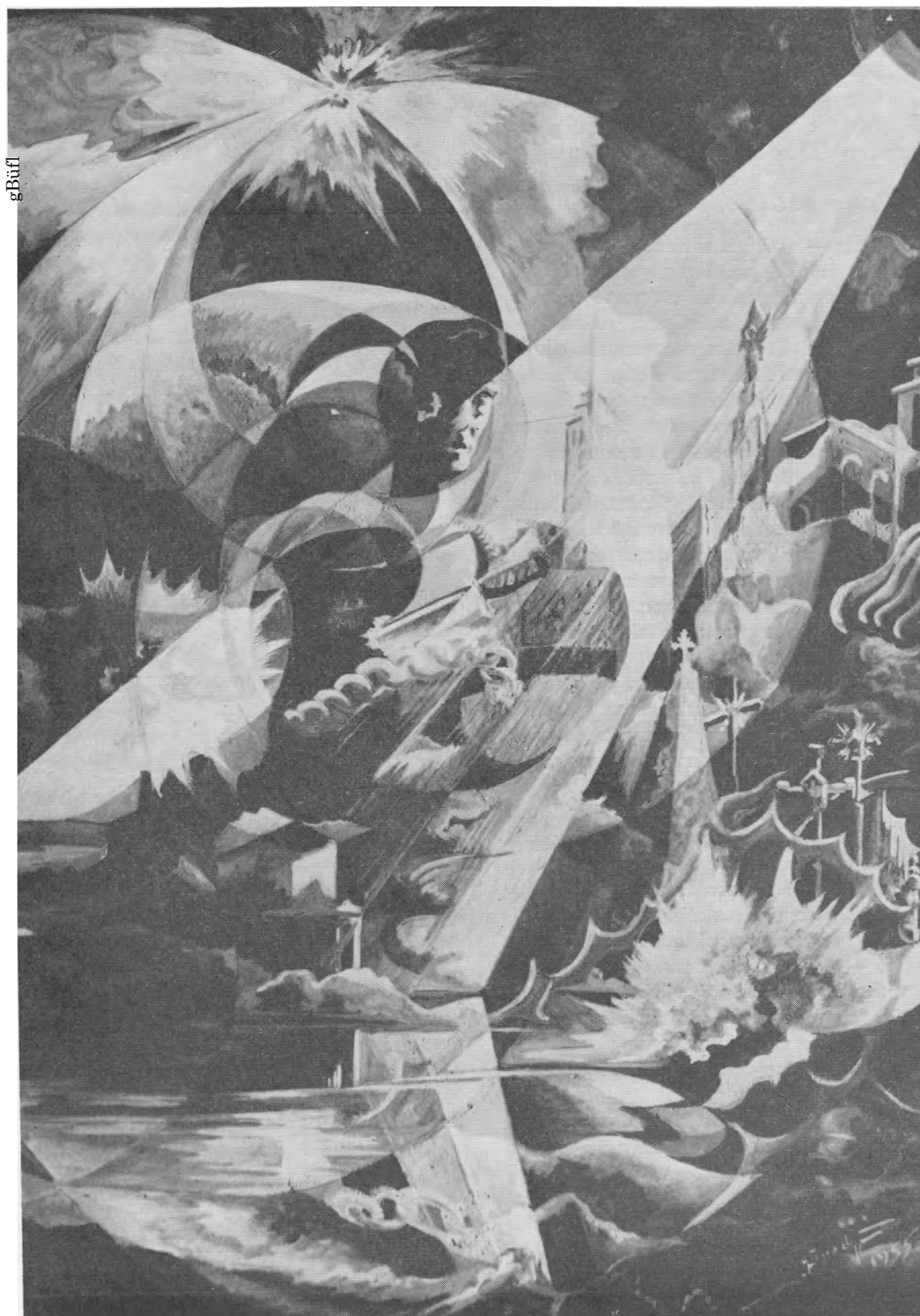
Brangūs Broliai ir Sesės Lietuviai! Šių metų birželio 15 d. sukanka 25 metai, kai Rusijos armija jėga pavergė Lietuvą ir atnešė mūsų tautai visa, ką pasako bolševizmo žodis. Šią sukaktį paminės visi laisvojo pasaulio lietuviai. Pavergėjas minės ją ir Lietuvoje. Skaitant Lietuvos ir Rusijos komunistinėje spaudoje, kas šiai vasarai ruošiama Lietuvoje, prisimena 1941 m. birželio 15-ji, kai iš Lietuvos Rusijon riedėjo traukinys po traukinio, visi pilni deportuojamų, iš baimės ir kančios alps-tančių mūsų brolių ir seserų, o Kauno, Vilniaus ir kituose Lietuvos miestuose pavergėjai ir tam tikras Lietuvos gyventojų elementas organizavo aikštėse šokius ir kitokias orgijas. Taip jie viešai tyčiojosi iš mūsų tautos kančių, ašarų ir nekaltų gyvybių. Lietuvių tautos didvyriškos kovos nuo 1940 metų tęsiasi iki dabar ir tos kovos aukų gyvybėmis, krauju, kančiomis dar niekas pilnai nenušvietė. Ir kova ir aukos yra milžiniško masto. Šią vasarą Lietuvoje jos pavergėjas iš viso to ciniškai pasityčios, ruošdamas džiaugsmo šventę, kad Lietuva dar neišsilaisvino iš vergijos. Lietuvos žmonės iš pavergėjo nieko geresnio ir nelaukia

Tauta Lietuvoje laukia sau pagalbos iš mūsų. Laukia ne raudų, gražių žodžių, trumpą popietę trunkančio paminėjimo, o ko nors pastovaus, prasmingo, sėkmingo. Laukia ne iš kelių pasišventėlių, o iš kiekvieno padoraus lietuvio. Tautos nelaimės laikais mūsų pastangos turi būti vispusiškos. Reikia politinės, tautinės veiklos, reikia medžiaginės pagalbos Lietuvoje esantiems. Tai darančius visus gerbiame, remiame. Tačiau tai tik viena mūsų pagalbos pusė. Kurie Dievą tikime, pasitenkinami tik šiais veiklos būdais, neparodytumėm pakankamai suprantą tautos reikalą ir savo pareigą. Kai suserga ar į kitokių pavojų patenka mums brangus asmuo, kuris tikintysis pasitenkina tik medžiagine pagalba, kuris nepuola ant kelių maldai, kuris neaukoja už mylimą asmenį gerų darbų? Ir tautai pagalba turi būti nuoširdi ir vispusiška. Mūsų tarpe yra užslėptų gražių pavyzdžių. Vieni maldauja Dievą, Švenčiausią Mariją, Lietuvos šventuosius, pakaitomis budėdami maldai dieną ir naktį, kiti yra laisvai ir slaptai pasiskyrę atgailos praktikų, ieško progų geriems darbams. O, kad visi lietuviai jais pasektų! “Daug gali nuolatinė tikinčiojo malda” (Jokūbo 3, 16). Brolau, sese. Jeigu myli savo tautą, ką jai duodi vertingo Dievo akyse? Ar neturi savo elgesyje ko nors kenksmingo, negarbingo, peiktino? Nugalėki savo ydą ar blogą paprotį ir šį apsivaldymą paaukoki Dievui už savo tautą ir Lietuvą. Didelės vertės yra apsimarinimo atgailos, tačiau didesnės vertės yra artimo meilės darbai. Jų nors dalį aukokime už Lietuvą. Ir Lietuvon siunčiama pagalba — artimo meilės darbas tebūna pilnos vertės: medžiaginė pagalba vienam asmeniui ar šeimai, o Šventa intencija Dievui už visą Lietuvą. Iš artimo meilės darbų aplink mus naudingiausias yra apaštalinis artimo meilės darbas: vieniems padėti Dievą surasti, jį pažįstantiems — su juo suartėti. Ir šia veikla maldaukime Dievą už Lietuvą.

Didelis Dievo ir artimo meilės darbas yra malda. Tebūna ji kiekvieno lietuvio gyvenime kasdieninė ir nuoširdi už Lietuvą, už visus pasaulyje lietuvius. Maldos, gerų darbų, atgailų galia yra beribė ir antgamtinio ir psichologinio atžvilgiu. Prie visokios mūsų veiklos branginkime ir šias dvasines priemones. Ne laiško rėmuose kartoti žmonijos istoriją, kiek žmonių, miestų, tautų būtų žuvę, jeigu ne tikinčiųjų maldos ir atgailos; ir kiek jų būtų nežuvę, jeigu laiku ir pakankamai kas nors būtų už juos meldęsis ar atgailojęs. Mūsų laikais nemadoje kai kurios viešos kitų praktikuojamos atgailos; niekad tačiau nesumazės maldos ir atgailos vertė.

Verta yra kiekvienam rimtai pasvarstyti, ką mūsų gyvenime ir veikloje įnešime naujo ir pastovaus, minėdami Lietuvos nelaimės ir kančių 25 metų sukaktį, kad išmelstume Viešpaties pagalbą greičiau išgelbėti mūsų tautą ir tėvynę iš vergijos tamsybės ir kančios.

Vyskupas Vincentas Brizgys

gBūf

BROLIS TĖVYNĖJE

Jurgis Juodis

135

TĖVAI IR BRĖSTANTIS JAUNIMAS

1965 m. "L. L." konkurso suaugusiųjų II-ąją premiją laimėjęs straipsnis

JONAS JANKAUSKAS

ŽVILGSNIS ATGAL

Jaunimo – vaikų ir senimo – tėvų savi-tarpinių santykių problema yra labai sena. Ar tik nebus pirmasis lūžys tarp tėvų ir vaikų iškilęs jau tada, kai Kainas užmušė savo brolių Abelį. Tas pirmasis vaiko nusikaltimas, atžymėtas Šventame Rašte, greičiausiai ir bus pirmą kartą pažeidęs tėvų širdis.

Nors šio rašinio tema turėtų liesti jaunuolius ar jaunuoles tarp 13 - 19 metų amžiaus bei jų tėvus, tačiau, manau, nesuklysiu žvilgtelėjęs nors trumpai į ankstesnį vaiko amžių, nes pirmuosius savo būdo pagrindus vaikas susiformuoja daug anksčiau, kai tik pradeda suprasti savo ir tėvų ar vyresniųjų padėties skirtingumą, kuri ir paveikia jo būdą, o neretai ir tolesnę gyvenimo raidą.

Šiai minčiai paryškinti noriu pavaizduoti porą epizodų iš savo vaikystės ir paauglio jaunuolio laikų, turėjusių nemažą įtakos ir net lemiamos reikšmės mano gyvenime.

Taip jau įvyko, kad, vos sulaukęs 8-rių metų amžiaus, turėjau gyventi pas svetimus žmones, svetimoj šeimoj. Tai buvo gausi ūkininko šeima – savų ir samdinių. Visi gražiai sugyveno, buvo linksmi. Tačiau nevisada tą linksmą nuotaiką galėdavo išlaikyti. Užtekėdavo troboj pasirodyti šeimos galvai – tėvui, ir nuo visų veidų linksmumas dingdavo, o daina ar linksmos kalbos nutildavo. Nors buvau dar labai jauno amžiaus, bet jau tada jčiau tą nuolatinę nuotaikos kaitelįojimąsi: ar tai laisvą, nerūpestingą, ar tai suvaržytą.

Negalėčiau teigti, kad tėvas buvo piktas, žiaurus. Toks jis nebuvo, o buvo tik stataus agresyvaus būdo, linkęs visiem primesti savo valią, priversdamas jam nusileisti arba tylėti. Reikšti priešingą nuomonę būtų bergždžias laiko gaišinimas, kadangi į jokių kompromisus nesileisdavo, jokio savitarpinio susipratimo nebuvo ir būti negalėjo, nes stipresnis visada pavergia silpnesnį ir pastarasis nuo to kenčia.

Neilgai man teko anoj šeimoj gyventi ir visai nesigailiu. Bet iš ten išsineštas silpnėsiojo jausmas liko.

Toks atžūlus būdas veikė ne mane vieną – mažiausiąjį, bet lygiai ir kitus šeimos narius – vaikus ir samdinius. Retais atvejais samdiniai likdavo tarnauti antriems metams, o vaikai, kai tik suaugo, pirmai progai susidarius, iš namų išlakstė ir pasiskleidė po platų pasaulį. Ir tai vien dėl stokos šeimyninės šilimos namuose.

Antras įvykis, mane smarkiai paveikęs ir net turėjęs daug įtakos į tolesnį gyvenimo formavimąsi, patirtas iš visai pašalinio asmens, buvo teigiamas.

Buvau jau 14 - 15 metų jaunuolis. Visiem gerai žinoma, kad tokio amžiaus paaugliai, kaip įmanydami, stengiasi vaidinti suaugusį vyrą; o taipgi, kad pirmas "vyriškumo" pažymys yra – kas gi daugiau jei ne – rūkymas. Taip būdavo Lietuvoj, bet panašiai yra ir Amerikoje. Taigi ir aš, būdamas tokio amžiaus, buvau beįprantęs į šią "vyriškumo įrodymo" silpnybę.

Vieną kartą šventadienį nusipirkau dėžutę papirusų. Einant iš bažnyčios namo, susidarė nemažas būrys jaunimo, žinoma, jų tarpe ir aš, gal pats jauniausias. O turiu prisipažinti, buvau žemo ūgio, menkai išsivystęs ir pagal savo amžių atrodžiau daug jaunesnis negu iš tikrųjų: taigi, kaimiškai tariant, piemu. Bet vaidinti vyrą labai norėjau. Kas gi tokiame amžiuje to nenori?

Ir dabar dar gerai prisimenu, koku "fasonu", išsiėmęs iš kišenės dėžutę papirusų, o vieną dar neuždegtą išikandęs į dantis, pradėjau visus vaišinti. Bedūlindamas prišartinau prie vieno amžiumi jau kiek vyresnio gretimo kaimo jaunikačio, pasiūlydamas ir jam papirusą. Tačiau, užuot paėmęs, jis išdrožė man tokį pamokslą, nuo kurio man ir ausys paraudo, ir buvau gavavas kiaurai žemę prasmegti. Mielai būčiau tai padaręs, jei tik būčiau galėjęs. Juk tame jaunimo būry buvo ne vien vyrai, bet

ir mergaitės, ir visi iš manęs juokėsi. O aš gi vaidinau "kavalierių".

Kai atsiskyręs nuo būrio pasukau į savo kiemą, pirmiausia sudraskiau likusius popirusus ir išmečiau. Netenka nustepti, kad tai buvo paskutinis mano bandymas rūkyti, kol išėjau į kariuomenę.

Šie du įvykiai rodo, kiek vyresniojo įtaka — jo žodis ar veiksmas — gali paveikti vaiką ar paauglį jaunuolį bei jo besiformuojantį būdą.

Tai įvyko Lietuvoj tais laikais, kai pašalinių įtakų jaunimui būdavo daug mažiau, negu jų yra dabar, gyvenant viskuo pertekusioj Amerikoje.

SUAUGUSIOJO STEBĖJIMAI

Gyvenant šiame turto ir prabangos krašte, tėvų ir vaikų santykiuose problemų randasi daug daugiau, nes pašalinė įtaka jaunimą veikia smarkiai ir iš daugelio įvairių šaltinių, o jų yra gerų ir blogų: kinas, televizija, gatvė, draugai, mokykla, bažnyčia ir dar daugel kitų. Vienos jų yra neigiamos, kitos toleruotinos ir dar kitos privalomos ir pageidautinos. Kurion iš jų vaikas daugiau patenka, pagal ją formuojasi jo būdas ir pažiūra į gyvenimą. Kai aš sutinku einant gatve 14-15 metų jaunuolį, įsikandusi tarp dantų cigaretę, man visada prisimena aukščiau pasakytas atsitikimas, patirtas mano jaunystėj, ir aš su dėkingumu pagalvoju, kaip mane paveikė visai nenumatytas pašalinio žmogaus įsikišimas į mano asmens reikalus. Bet lygiagrečiai pagalvoju ir save paklausiu: ar kalti tėvai, kad jų jauname-tis vaikas taip viešai demonstruoja tą paauglio silpnybę — rūkymą? Atsakymas: — kalti! Jie nesugebėjo paveikti savo vaiko, kaip mane paveikė visai pašalinis asmuo. Greičiausiai jie veikė jį taip, kaip anas stambus stataus būdo ūkininkas, priversdamas nutilti ir savyje užsidaryti.

Visų pirma, tėvų pareiga yra išlaikyti tokius savitarpio santykius, kurie nestumtų vaiko iš namų, o jį patrauktų. Jei nuolatiniai tėvų savitarpio ginčai ar vieno iš jų būdo statumas sudaro namuose tokią nuotaiką, kad jam pasirodžius kambary visi turi prie jo ar jos prisitaikyti, pamiršti tą džiaugsmą, kuriuo gyveno prieš tai, tai vaikas bus priverstas, viską palikęs, bėgti į gatvę, pas

draugus ar dar kur kitur: jei nenusiraminti ir užsimiršti, tai bent pagyventi gatvės, kino ar kavinės gyvenimu. O ten ir "dūmą" traukt išmoks ir dar daug kitų nepageidaujamų "prašmatnybių". Juk paauglis yra labai imlus. Taigi, paniurę ir nesugyvenantys tėvai varo vaikus iš namų.

TĖVŲ PAREIGOS VAIKAMS IR VAIKŲ TĖVAMS

Tenka kai kada nugirsti tėvo ar motinos pasakymą 15-16 metų amžiaus sūnui ar dukrai: "Tu esi dar vaikas ir turi daryti ir elgtis taip, kaip aš liepiu!" Taip pasakoma, neduodant jokios galimybės ar iniciatyvos savo pažiūras į gyvenimą formuoti pačiam, kurios, be abejo, turėtų vystytis tėvų kontrolėj ir priežiūroj. Tai skaudūs žodžiai, kurie paveikia vaiko širdį ir net mąstyseną, ir jis klausia save (nes po tokio griežto pasakymo tėvo ar motinos paklausti jau nebedrįsta): "Kodėl aš turiu daryti taip, kaip liepia, o ne taip, kaip pats manau?" Ir tai jau pirmas tarp tėvų ir vaikų įvykęs lūžys, kuris ilgainiui gali turėti labai daug lemiamos reikšmės tolesnei gyvenimo raidai ir santykiams su tėvais. Vien tik primesdami augančiam jaunuoliui ar jaunuolei savo, nors geriausiais norais grindžiamą, valią, tėvai prie savęs vaiko nepritraukia nei tikros nuoširdžios jo meilės neišugdo, o tik nuo savęs atstumia ir išvaro iš namų į gatvę, pas draugus ar dar kur kitur. Paaugęs vaikas, kada jau pradeda savarankiškai galvoti, turėtų būti ne vien tik vaikas, bet žmogus, net tėvų draugas, artimas, atviras, galįs savo džiaugsmu ir skausmu pasidalinti, pasidžiaugti ar pasiguosti. O tai rasis tik tada, kai tarp tėvų ir vaikų bus nuoširdus susipratimas ir bendravimas, į kuriuos tėra tik vienas kelias — tėvų ir vaikų santykių artumas.

Kiekvienas vaikas savo tėvus myli vaikiška meile, kaip tėvai myli vaiką tėviška meile. Bet netenka laukti, kad savo meilę ir prisirišimą vaikas keltų viešumon, kai tėvas ar motina jam sako "Tu esi dar vaikas ir turi elgtis taip, kaip aš liepiu", o visai neleidami jo besiformuojančiai mąstysenai, kad ir nevisai realiai, pasireikšti, jo išklaudydami. Juk tai yra toks amžius, kada galva prikimšta įvairiomis net fantastiškomis

mintimis ir svajonėmis, kuriomis jis trokšta su kuo nors pasidalinti, pasikalbėti.

Tai ir yra pagrindinė tėvų pareiga tas vaiko svajones išklausti, pritarti, patarti ar paneigti. Bet ne vien tėvišku autoritetu, o nuoširdžiu, net draugišku žodžiu. Juk arčiau vaiko draugai ir turėtų būti tik tėvai. Be abejo, motina turės daugiau įtakos dukrai, o tėvas sūnui. Nors atsitinka ir priešingai.

PASITIKĖJIMAS VIENI KITAI

Tėvai privalo pasitikėti savo vaikais, kaip ir vaikai tėvais. Nuolatinis tėvo ar motinos klausinėjimas — "Kur buvai, su kuo susitikai, kur ir kaip praleidai laiką?" vaiką veiks neigiamai ir dažnai vers jį meluoti. Tėvų ir vaikų santykiuose neretai iš to jau prasi-deda pirmas neigiamas reiškinys, ilgainiui virstas nuolatine yda.

Be abejo, tėvai privalo žinoti, kur jų pauglis vaikas lankosi, su kuo ir kaip praleidžia laiką, bet tai reikia pasiekti kitais būdais įeinant į vaiko sielą, o ne prokuroriškais tardymais. Tam gali daug padėti tėvų su vaikais nuolatiniai tarpusavio pokalbiai, pamokymai, išpėjimai, o svarbiausia — savitarpis pasitikėjimas.

Kartą viena ponja man pasakojo, kaip tėvas ją, kaip "fukšę" nuvežęs į universitetą studijuoti, kitame kambaryje kalbėjęs su šeimininke dėl rakto, prašydamas duoti mergaitei atskirą raktą, kad ji niekeno netrukdoma laisvai galėtų grįžti namo. Tai šeimininkė paklaususi, ar ji galinti grįžti kada nori, net ir vėlyvu laiku. Būdama savo kambaryje, ji nugirdusi tokį tėvo atsakymą: "Aš savo dukra pasitikiu ir žinau, kad ji mano pasitikėjimo blogam nepanaudos. Kada jai kur reikia, gali išeiti laisvai".

Man pasakojusi ponja, išgirdusi apie save tokią tėvo nuomonę, tada pagalvojusi: "Vien dėl jo pasitikėjimo nedirščiau tėvo apgauti. Juk tai būtų baisus nusikaltimas ir niekšybė".

Tai įvyko gal prieš kokius 25 metus ar seniau, bet tėvo pasitikėjimą ji prisimena su didele meile ir džiaugsmu.

AR SPAUSTI VAIKUS PRIE KNYGŲ

Tai labai opus klausimas, ir, manau, ne visiems vienodai taikytinas, nes ne visi vie-

"Įvertinus mano išreikštas mintis, pajutau, kad jos nebuvo tartos į tuščią erdvę, bet į gyvus žmones, kuriems ir buvo taikomos... Jos išplaukia iš mano gilių įsitikinimų, stebint šio krašto lietuvių gyvenimą."

JONAS JAŠKAUSKAS, gimęs 1896 m. Viskėnų k., Utenos aps., po 1904-1918 m. Rusijoje grįžo į Lietuvą ir dirbo Ukmergės apskritys savivaldybėje, Šaulių Sąjungoje ir prekybinėje kooperacijoje Rokišky, Šiauliuose, Žagarėj, Skuode, Kaune. Išeivijoje dalyvauja visuomeninėje veikloje ir spaudoje. Gyvena Dayton, Ohio (JAV).

nodi žmonės. Vieną vaiką gal tenka ir smarkiau paspausti, o kitą net prilaikyti, kad, nuolat sėdėdamas prie knygų, neprarastų sveikatos ir netaptų paliegėliu — džiovininku ar kitos kokios negerovės neišvartų. Tai jau individualybė, kurią turėtų patys tėvai nujausti. Panašiai kaip važiuotojas vienam rambesniui arkliui turi panaudoti botagą, o kitam patempti vadžias, kad, bėgdamas nuo kalno, sau sprando nenusisuktų.

TIKYBA, LIETUVYBĖ, SPAUDA IR TELEVIZIJA

Šios visos problemos, išskiriant pirmąją (tikybą), yra visai naujos, atsiradusios gyvenant svetimame krašte su kitataučiais.

Apie tikybą gal mažiausiai tenka rūpintis tiems tėvams, kurių vaikai lanko parapijines mokyklas, bent pradines. Šiose mokyklose seselės tikybos gal net daugiau išmoko, kaip Lietuvoje tolygiose mokyklose

išmokydavo kapelionai, o neretais atvejais mokytojai. Gal tik tektų palinkėti tėvams savo vaikus leisti į šias mokyklas, o ne į valdines, nors neretais atvejais jos būtų daug arčiau ir geriau už parapijines pastatytos.

Pirm negu kalbėsiu apie lietuviybę, noriu kiek stabtelėti prie jaunimui žalingų televizijos programų netinkamumo, su kurių įtaka kovoti pareiga yra visų, o juo labiausiai tėvų. Tėvai savo įtaka daug galėtų vaikams padėti nuo tos blogybės apsisaugoti.

Kartais tėvas ar motina, vaikams nematant ar juos jau pasiuntę į lovą, patys tokias programas gal žiūri, kurias vaikams žiūrėti draudžia. Turint galvoj jaunuolio ar jaunosios natūraliai įgimtą instinktyvų smalsumą, klystų tie, kas manytų, jog vaikas, likęs vienas ar tėvam nematant, tų filmų nežiūrės. Juk ir sena patarlė sako, kad uždraustas vaisius daug saldesnis. Tam yra tik vienas būdas — nežiūrėti jų patiems.

Sunkiausi ir gal aktualiausi klausimai — tai lietuviybės išlaikymas šeimoj ir spaudoje. Juos abu jungiu draugėn, nes jie organiškai vienas su kitu yra susiję ir beveik nesiskiria.

Laimingi tėvai, kurie gyvena didesniuose lietuvių centruose, kur yra lituanistinės mokyklos ir jų vaikai gali jas lankyti. Tėvų šventa pareiga vaikus į tą mokyklą pristatyti. Tačiau yra daug lietuvių, gyvenančių atskirose vietovėse, kur lituanistinių mokyklų nėra ir būti negali. Jiems belieka tik viena priemonė — grįžti prie lietuviškos vargo mokyklos, kai motina, sukdama ratelį, mokė savo vaikus lietuviškai skaityti. Bet visų tėvų, net ir tų, kurių vaikai lanko lituanistines mokyklas, yra įgimta pareiga savo šeimose kalbėti gryna lietuvių kalba, o ne kažkokiu angliškai lietuvišku žargonu.

Daugis iš mūsų, atvažiavę iš Europos prieš penkiolika metų, stebėjomės ir net piktinomės, girdėdami senuosius Amerikos lietuvių imigrantus kalbant daryta nesuprantama kalba. O ką mes šiandien patys darome? Net ausį rėžia beklausant, kai net inteligentai tėvai į savo kalbą beveik kas trečią žodį įterpia sulietuvintą - anglišką: "stritas", "laitas", "kičinas" ir dar eibės kitų panašių, kurių, net mokėdamas abi kalbas, negali suprasti, nes jie kartais suku-

riami ir vartojami tik atskirose šeimose. Tai kažkoks kratinys ir neišbrendama klampynė.

Antra pagrindinė lietuviybės išlaikymo galimybė, tai savos lietuvių spaudos prenumeravimas ir skaitymas. Nors tai gal būtų visai atskira tema, tačiau kad ir netiesiogiai ji liečia ir tėvų su vaikais santykius bei tėvų įtaką vaikams.

Nereta šeima prenumeruoja eibes angliškų žurnalų, nekalbant apie dienraščius, be kurių šių dienų gyvenime sunku būtų išsiversti. Bet dažnose šeimose retas svečias lietuviškas savaitraštis ir dar retesnis dienraštis. O apie lietuvišką knygą nėra ko ir kalbėti. Dar skaudžiau darosi, kai išgirsti motiną ar tėvą, peržvelgus lietuvišką laikraštį ar knygą, vaikams girdint, tariant: "Nėra ko skaityti! Vien plepalai, daugiau nieko." Ar po tokios trumpos atestacijos lietuviškai knygai ar laikraščiui vaikas ims jį į rankas? Tikrai ne!

Tėvai! Pagalvokite apie tai ir apie savo vaikų ateitį!

VAIKAI

Gal kai kas mane apkaltins šališkumu, kad čia tiek daug prikalbėjau, vis taikydamas tėvam, lyg juos vienus kaltinčiau dėl pasireiškiančių įvairių nesklandumų tarp tėvų ir priaugančios naujosios kartos. Deja, savo giliu įsitikinimu esu linkęs taip manyti. Kaip jau minėjau, vaiko būdą ir pažiūrą į gyvenimą formuoja iš mažens patirti išpūdžiai ir tai, kokion įtakon jis iš mažens yra patekęs. Panašiai, kaip paristas nuo kalno sniego kamuolys: pradžioje jis būna mažas, o, besirisdamas į pakalnę, vis daugiau ir daugiau prisiima sniego ir didėja. Jei ritasi švairiu neužterštu sniegu, jis išlieka toks pat baltas, kokį nuo kalno esi paritęs, o jei pateko į užterštą sniegą, jame atsirado daug nešvarumo dėmių.

Tėvų pareiga, kaip to kamuolio ritėjo, saugoti, kad vaikas iš mažens neiškryptų iš švaraus kelio ir augdamas išliktų toks pat baltas ir švarus kaip anas sniego kamuolys. Kaip sniegą užteršia įvairūs nešvarumai, taip žmogų gyvenimo drumzlės ir nuosėdos. Todėl šiame rašinyje apie vaikus mažiau ir kalbėjau.

MEILĖ ŠEIMOJE

PROF. DR. VYTAUTAS BIELIAUSKAS

"Jei aš kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš būčiau kaip žvangantis varis ir skambantis cimblas".

I Kor. 13, 1.

Tur būt, mažą yra žodžių pasaulio kalbose, kurie būtų daugiau linksniuojami, apie kuriuos dainos ir eilės būtų rašomos, kaip žodis meilė. Bet taip pat, tur būt, yra mažai tokių žodžių, kaip meilė, kuri būtų taip dažnai suniekinama ir paverčiama pajukos objektu. Ši žodi mes girdime daug kartų kiekvieną dieną, ir veik kiekvieną kartą jis yra vartojamas išreiškimui ko nors kito. Šis žodis yra naudotas ir piktnaudotas taip daug ir taip dažnai, kad, atrodo, net nepatogu šiandien apie meilę kalbėti rimtai. Be to, esama tiek daug specialistų, kurie yra pasiruošę šią temą gvildinti, kad daugiau jų, atrodo, jau nebereiktų. Nesvarbu, kaip jaunas ar senas, kiekvienas stengsis duoti naujų samprotavimų apie meilę. Yra įdomu šia proga pastebėti, kad poetai ir rašytojai šia tema yra daug kalbėję ir rašę, bet psichologai, kurie yra daug prisidėję prie geresnio žmogaus jausmų supratimo, yra labai mažai šią temą gvildinę. Yra tomai knygų, prirašytų psichologų apie lytinį gyvenimą ir apie šeimą, bet tarp šių raštų apie meilę labai mažai ką būtų galima rasti. Tiesą sakant, daugelis galvoja, kad, jei psichologas kalbėtų apie mei-

lę, tai, savaime suprantama, jis kalbėtų apie lytį. Galimas daiktas, kad ir šio straipsnio skaitytojui kilo mintis, kad šis straipsnis bus persunktas "įdomia" freudiška medžiaga, bet jam, turiu dabar pastebėti, teks nusivilti, nes pati tema nėra pakeista ir mes esame nusistatę čia kalbėti apie meilę šeimyniniam gyvenime. Be abejo, tai yra gana drąsus užsimojimas, nes šio straipsnio autorius sutinka su S. Freudu, kuris savo gyvenimo gale pasakė savo draugui, kad "apie lytį mes daug rašėme, bet apie meilę mes mažai nežinome". Kalbant apie meilę, psichologui tenka spekuliuoti ir mokslininkui tenka spėti. Nei spekuliacija nei spėjimas nėra preciziški metodai, bet jie yra naudingi, jei esi paklydęs miške ir negali rasti kelio tikslesnėmis priemonėmis. Kalbėdamas apie meilę pirmiausia aš jaučiuosi neaiškioje padėtyje. Norėdamas šios padėties išvengti, mėginsiu naudotis savo priemonėmis, kurias esu išmokęs kaip psichologas: mėginsiu įvertinti situaciją, paanalizuoti aplinką ir iš lėto skintis kelią, kuris bus greičiausiai naujas kelias.

Meilės sąvoka šiandien turi per daug tamsių skersgatvių priemaišų, per daug lauko kino teatrų ir per daug "rock-and-roll" atmosferos. Dėl to mums teks meilę išimti iš tamsių užkampių, išryškinti jos veidą, perkelti ją į specialią situaciją šeimyniniame gyve-

"Meilės sąvoka šiandien turi per daug tamsių skersgatvių priemaišų ir per daug "rock-and-roll" atmosferos," rašo prot. Vyt. Bieliauskas. Išėmęs meilę iš tų "tamsių užkampių", palyginęs, bet nesutapatinęs ją su lytimi ir apibūdinęs jos "rūšis", šiuo straipsniu jis paruošia skaitytojus sekančiame numeryje tiksliau suvokti meilės reikšmę šeimoj.

nime ir pažvelgti, kaip ji yra išreikšta tenai. Savyje meilė ir vedybos nėra kaip arklys ir vežimas (kaip tai sakoma vienoje amerikietiškoje dainelėje); pagaliau gi ir arklys ir vežimas gali egzistuoti atskirai. Meilė yra galima ir šalia vedybų; daugumoje ji prasideda prieš vedybas ir, mes tikimės, ji yra tęsiama vedybiniame gyvenime. Meilė ir vedybos nėra tas pat ir vien tik mūsų tema vers jas svarstyti kartu. Esmėje būtų galima kalbėti apie meilę, visai nekreipiant dėmesio į vedybas ir šeimą. Faktinai ir mes, norėdami atsiekti geresni supratimą savo temos, pirmiausia kalbėsime apie meilę ir tik paskui mėginsime surišti ją vedybiniais raiščiais. Norėdami geriau išryškinti meilės sąvoką, mes mėginsime ją palyginti su kitomis sąvokomis, su kuriomis ji yra daugumoje sumaišoma. Dėl to pirmiausia mes svarstysime meilę ir lytį, meilę ir romantiką, erotinę meilę ir paskui etinę meilę, kuri ves mus į diskusijas apie vedybinę meilę.

MEILĖ IR LYTIS

Bene vienas iš pirmutinių meilės aprašymų yra jos sutapatinimas su lytimi. Be abejo, tai yra klaida. Pagal visus psichologinius stebėjimus meilė ir lytis yra du skirtingi dalykai. Tiesa, jos dažnai veikia kartu, jos dažnai viena kitą sustiprina, bet jos taip pat ga-

li būti dvi priešingybės net tame pačiame asmenyje. Lytis yra pogeidis, kuris yra tvirtas kiekviename asmenyje, bet jo pasireiškimas yra gana skirtingas. E. Sprangeris savo knygoje "Die Psychologie des Jugendalters" nurodo, kad šis skirtumas tarp meilės ir lyties yra gana stipriai pabrėžtas jaunatvės pradžioje (paauglio amžiuje). Tuo metu paauglys gali turėti gana stiprų lytinį potraukį, jis gali turėti sunkumų savikontrolėj, bet jis nemėgins surišti savo lytinio potraukio su beprasidedančia meile mergaitei. Meilė ir lytis paaugliui yra priešgynybė. Pagal Sprangerį, ši priešgynybė yra tokia stipri, kad paauglys net jaučia kaltės jausmą, jei jis pradeda išvystyti lytinius pogeidžius mergaitei, kurią jis myli. Žinoma, šita priešgynybė yra paprastai nugalima brendimo metu, kada meilė ir lytis pagaliau yra suvienijami suaugusiame individe. Tuose atvejuose, kur toks suvienijimas nepasiekiamas arba kur individas pradeda lytinius santykius per anksti, gali atsitikti, kad integracija tarp meilės ir lyties niekad nebus išvystyta ir kad toks individas nepajėgs nei išvystyti nei pažinti meilės jausmo. Pagal Sprangerį ir kitus autorius, žinojimas lytinio aparato fiziologinių funkcijų nepadedą geresniam supratimui tarpžmogiškos meilės. Dėl to įvairūs paaiškinimai surišti su fiziologine - lytine sistema yra nesėkmingi: jie daugumoje

svarsto lytį kaip ką nors nepriklausomo nuo asmenybės ir nesugeba parodyti jos ryšį su meile.

Lytinio pogeidžio tikslas yra atsiekti pasitenkinimą, kurį pasiekus randamas įtampos sumažinimas ir daugumoje net seksualinio pogeidžio laikinas panaikinimas. Lytinis aktas yra laikinas ir praeinantis. "Lytis ieško pasitenkinimo; meilė ieško paguodos (comfort). Meilė nėra įgimtas dalykas; ji yra įgyjama tik vėliau žmogaus gyvenime" (Th. Reik, On Love and Lust, 1957). Meilė yra nuolatinė patirtis. Seksualiniai pogeidžiai yra konkretūs ir surišti su tam tikromis kūno dalimis; meilė neturi jokių kūno dalių: ji įjungia visą asmenybę. Šis skirtumas tarp meilės ir lyties paaiškės daugiau, kai mes pasvarstysime įvairias meilės "rūšis".

MEILĖS "RŪŠYS"

Romantika

Tur būt, savo prasme panaši lyčiai, bet tik ant priešingos pusės, yra romantiška meilė, kuri taip pat yra vadinama infatuacija, įsimylėjimas ir pan. Ši patirtis apima taip pat taip vadinamą "meilę iš pirmo žvilgsnio", kurioje žmogus, pagal Hollywoodo paprotį, veikia grynai pagal savo jausmus, be jokios protinės kontrolės. Daugelis jaunuolių tai laiko "tikrąja meile". Dažnai jie net galvoja, kad meilė ir galvojimas yra du priešingi

Romantinė meilė:

Kodėl ji yra

panaši

optinei iliuzijai?

Erotinė meilė:

Ar ji gali būti

dedama

po vedybų priegloba?

Etinė meilė:

Ar priklausanti

tik Dievui,

ar galima ir žmonėms?

dalykai, nes romantiška meilė nesuprantanti logikos ir bet kokios analizės. Būk tai, šis atsisakymas proto sustiprina tokią "meilę", nes tikrumoje net paviršutiniška analizė grąžina realybės pajautimą ir tuo būdu panaikina jausmą. Šitoks patyrimas yra lygus emocinei audrai: ji pasirodo su dideliu stiprumu ir pranyksta greit. Žinoma, kiekvienas, kuris mėgintų daryti didelius sprendimus tokio jausmo įtakoje, darytų klaidą, kurią vėliau būtų apgailėti. Šitai yra viena iš priežasčių, dėl ko taip vadinamos "meilės vedybos" nueina niekais. (Plg. Lee Steiner, "Romantic love — The Twentieth Century Illusion", 1964). Romantinė meilė yra panaši optinei iliuzijai, kuri gali būti demonstruota sekančiu eksperimentu. Jeigu paimsime sudžiuvusią medžio šaką ir ją pamerksime druskos prisigėrusiame vandenyje, išėmę ją iš druskos, po kiek laiko pamatysime nelauktą pasikeitimą. Ta šaka bus apdengta druskos sluoksniu, kuris saulės šviesoje blizgės kaip briliantai. Ir tuo būdu niekam neverta šaka atrodys neapsakomai išpūdingai. Bet tikrumoje tai bus iliuzija, nes mes žinome, kad šakoje jokių pasikeitimų neįvyko, ir tai, ką mes matome, yra tik paviršius, kuris pasikeitė. Panašus pergyvenimas įvyksta romantikoje: žmogus šio jausmo įtakoje teistengia matyti tik paviršių kito asmens ir tuo būdu prasilenkia su jo ar jos esme. Gyvenimui žengiant priekin, paviršius, apdengtas iliuzijomis, keičiasi, ir nesikeičia sprendimai patenka į sunkumus. Amerika, kaip, tur būt, ir Lietuva, yra romantikos kraštas, ir dėl to čia romantiški sprendimai, kurie ir mums atrodo priimtini, yra mums patrauklūs ir, gal būt, kenksmingi.

Erotinė meilė

Be romantinės meilės yra ir kita meilė, taip vadinama erotinė meilė, kurią pirmiausia aprašė Platonas savo Simpoziume. Pagal Platono pasaką, Eros yra buvęs Porros (išminties sūnaus) ir Penia (elgetos) sūnus, tarpininkas tarp dievų ir žmonių ir taip pat akstinas visokiam kūrybingumui, ypač meilei. Erotinė meilė pagal Platoną sujungia du pradus: lytinį ir dievišką. Erotinė meilė įjungia norą dauginimosi, bet ji tuo pat metu paveikia ir kito asmens įvertinimą. Ji paveikia dalinimąsi egzistencijos ant abiejų plotmių: fizinės ir dvasinės. Žinoma, dalinimasis čia reiškia ir davimą, ir gavimą. Dėl to erotinė meilė turi savyje tokius jausmus kaip savanaudiškumą ir egoizmą. Šios rūšies meilę galima būtų skaityti suaugusiųjų meile, ir ji galėtų būti dedama po vedybų antspauda ir priegloba.

Etinė meilė

Kai žmogus bręsta ir jo erotiniai interesai mažėja, dalinai dėl to, kad Eroso liepsnas sumažina amžius, erotinėje meilėje kūninis elementas sumažėja, o dvasinis elementas sustiprėja. Su amžiumi individas keičiasi, o taip pat ir jo nusistatymas. Pamažu jis ar ji sutinka dalintis net ir tada, kada tai, kas gaunama, yra daug mažiau už tai, kas duodama. Šios rūšies meilė yra daug mažiau savanaudiška, ir ją būtų galima pavadinti etine meile, kuri turi tam tikrą karitatyvinių atspalvių. Šios rūšies meilę galime matyti tėvų meilėje vaikams; taip pat ši yra meilė, kuria Dievas myli žmones, nes mes galime būti tikri, kad jis iš jos neturi jokios asmeniškios naudos.

Tęsinys sekančiam numerį

NUOGĄ APDENGTI

Trečiasis gailingumo darbas kūnui

ALFONSAS GRAUSLYS

Vienas aiškiausių medžiaginio skurdo reiškinių yra tinkamo, gyvybę ir sveikatą saugojančio, rūbo neturėjimas ir negalėjimas jo įsigyti. Šios rūšies skurdas dažniausiai ir dvasiškai skaudžiai žemina žmogų, nes apdriskusių dažnas, nekartą be pagrindo, lengva širdimi pavadina valkata. Juk, anot patarlės, žmogus sutinkamas pagal jo rūbą. Vienoks ar kitoks apsirėdymas yra jo vizitinė kortelė, kuri jį žmonėms pristato. Troškulys ar badas ne taip lengvai susekami, nebent juos kenčias pasisako (nes, pavyzdžiui, sublogimas gali būti ir ligos, ne bado pasekmė). Tačiau apdriskęs žmogus paprastai ir be jo pasisakymo atpažįstamas kaip vargo ištiktas.

Visgi visas žemėje yra daugiaprasmis. Taip ir tinkamo apsirėdymo stoka gali būti nevien neturto, bet ir šykštumo ar apsileidimo ženklas. Argi nepasitaiko net ir žymių žmonių, kurie tiek pasineria kūryboje ar kitame darbe, kad, apie visa kitą pamiršdami, pamiršta ir apie savo išorę?! O būna ir tokių, kurie, susirūpinę vien dvasios turtų telkimu, medžiaginį turtą laiko nieku, nes jie žino, kad patys didžiausi dvasios turtai apmokami medžiaginiu skurdu. Štai kodėl ir toksai šventasis kaip Pranciškus Asyžietis (kai kurių biografų vadinamas antruoju Kristumi), įstodamas į naują Kristaus pilno sekimo kelią, atidavė tėvui paskutinį rūbą ir visą

gyvenimą buvo apdriskęs vargšelis — Poverello.

Šiame straipsnyje kalbėdami apie čia įvardintą labdarybės darbą, mes galvojame apie skurstančius ne laisva valia, ne dėl kurios idėjos, bet apie tokius, kurie, neturėdami šilto rūbo, dreba iš šalčio žiemą, kurie nejaukiai jaučiasi drėgnomis dienomis ir kurie kenčia, sunkiai pakeldami juos lydinčią ir smerkiančią panieką.

RELIGINĖ RŪBO KILMĖ

Šv. Raštas kalba apie rūbo religinę kilmę ir tam tikra prasme apie jo šventumą. Ten sakoma, kad pirmieji žmonės, būdami nekaltumo stovyje prieš nupuolimą, buvo nuogi ir to nesigėdijo (Gen. 2, 25). Jų dvasios nekaltumo dėka jie buvo santaikoje su Dievu. Tarp jų kūno ir dvasios viešpatavo darna. Jie klausė Dievo, o kūnas klausė jų dvasios ir todėl nemaištavo, jų dvasios nekompromitavo, jiems gėdos nedarė. Pirmoji nuodėmė tą darnumą suardė: jiems nepaklausius Dievo, jų kūnas pradėjo maištauti prieš dvasią, kėsindamasis ją pavergti, pažeminti ir jie pasijuto turį tokį kūną, kurio jiems pasidarė gėda. Noras tą gėdą paslėpti, virto reikalu kūną apdengti. Štai kodėl, anot Šv. Rašto, po pirmojo nepaklusnumo Dievui pirmieji žmonės pasijuto nuogi ir patys nusipynė iš figos medžio lapų uždangas (Gen. 3, 7) ir, anot vaizdingo to paties

aprašymo posakio, pats Dievas, pašalindamas pirmuosius žmones iš rojaus, padarė jiems rūbus iš odos ir jais apvilko (Gen. 3, 21). Tad iš viso aiškėja, kad rūbas yra atsiradęs iš Dievo valios ir tai pačiai žmogaus prigimčiai po nupuolimo jo reikalaujant.

Jau pati religinė rūbo kilmė bei kiti religiniai samprotavimai šiuo klausimu rodo rūbo šventumą. Rūbas dengia kūną, apie kurį šv. Povilas sako: „Jūsų kūnai yra Kristaus sąnariai... Jūsų sąnariai yra šventovė jumoje esančios Šventosios Dvasios“ (1 Kor. 6; 15, 19). Tad nenuostabu, kad moteriškė, palietusi Kristaus rūbą, pasveiko (Mat. 9, 20-22); kad minios, ypač ligoniai, siekė palytėti nors jo drabužio siūlę ir, „kurie tik palytėjo, pasveiko“ (Mat. 14, 35). Nenuostabu ir tai, kad Jėzaus persimainyme Taboro kalne apaštalai pamatė, kad „jo veidas sužibo kaip saulė, o jo drabužiai pasidarė balti kaip sniegas“ (Mat. 17, 2). Jei krikščionis, anot pirmosios krikščionybės posakio, yra „antrasis Kristus“, tai ar ir jo rūbai neturėtų būti Kristaus rūbo atošvaita, *taigi* — *šventi*, nes jie stovi šventos žmogaus asmens vertybės sargyboje?!

RŪBŲ PRASMĖ

Pirmasis visiems aiškus rūbų tikslas yra saugoti žmogaus kūną nuo klimato, temperatūros atmainų, kurios galėtų paakenkti jo sveikatai bei pačiai

gyvybei. Ne be pagrindo tvirtinama, kad peršalimas yra įvairių ligų priežastis.

To negana. Rūbai saugo gėdos jausmą, tą jausmą, kuris stovi žmogaus dorumo sargyboje. Gėdos jautimas išskiria žmogų iš gyvulių, nes gyvuliai gėdos nejaučia. Visiškas apnuoginimas, pabrėždamas kūną, taigi — gyvulišką pradžią, nekartą verčia pamiršti, kad žmogus yra ir dvasia ir todėl žmogų žemina. Štai kodėl buvę koncentracijos stovyklų kaliniai pabrėžia, kad jie yra skaudžiai išgyvenę tą juos žeminantį pilną nurėdymą, kai jie buvo apžiūrimi, prieš juos oficialiai įjungiant į stovyklą.

Tuo tarpu rūbai, pridengdami kūną ir neuždengdami veido ir rankų, t. y. tų kūno sąnarių, kuriais labiausiai pasireiškia žmogaus dvasingumas, tą dvasingumą išryškina. Ar tad neturime teisės tvirtinti, kad rūbai saugo žmogaus garbę ir net rūbų reikia žmogui, kad būtų žmogumi?

Be to, rūbai, paslėpdami įvairius kūno trūkumus, žmogų gražina, jo gerą savijautą ugdo. Todėl netvarkingi, sutepti, dėmėti ar sudrįsę rūbai rodo žmogaus savigarbos stoką. Ar tad ir šiais atvejais jie nėra prasmingi?

Sekdami vienos tautos patarlę (kurios pusę suminėjome pradžioje), kad „pagal rūbus sutinka, o pagal protą išlydi“, turime pasakyti, kad dažniausiai ir sutinka, ir išlydi pagal rūbą (nes ne visi turi laiko ir išvelgimo pašalinio protingumui pažinti). Jei tie rūbai yra skurdūs, tai ne kartą su žmogumi nesiskaitoma. Juk nenusimanantys mene ne retai neįvertina ir gero paveiklo, jei jis nėra įstatytas į tinkamus rėmus. Panašiai žmonės elgiasi

ir kalbamu klausimu: jie, matydami žmogų skarmaluose, visai pamiršta, kad jis Didžiojo Menininko kūrinys ir Jo paveikslas! Tai naujas patvirtinimas, kad rūbai saugo žmogaus garbę.

Pagaliau rūbais galima reikšti meilę ir pagarbą artimui. Kas lankosi pas kitus sudrįskusiais ir nešvariais rūbais, užgauna šeimininkus. Šv. Pranciškus Salezietis net tvirtino, kad ir neskoningi rūbai užgauna artimą, ir todėl ragino apsirengti skoningai.

Čia vertėtų dar prisiminti pedagogo W. Foersterio išpėjimą, kad tas, kuris pakenčia dėmes savo rūbuose, tas save doroviniai smukdo, nes jis ilgai pradžios pradės pakęsti ir nedorovingumo dėmes savo sąžinėje.

LABDARA

Iš viso, kas iki šiol suminėta, yra aišku, kad nuogą apdengdami mes padedame vargšui savo žmogišką garbę saugoti ir keliame tą savijautą ir savigarbą, be kurių krikščioniškas gyvenimas neįmanomas. Juk pagrindinių sveikatai ir gyvybei išlaikyti sąlygų trūkumas žmogų nudorovina. Čia verta prisiminti vieną girtuoklio pasisakymą jį išpėjančiam pastoriui: „Degtinė — tai kailiniai žiemą, tai atsivėsintimas vasarą. Degtinė — tai šiltas butas ir minkšta lova. Duok man visa tai ir aš daugiau negersiu“ (S. Lagerloef).

Nors išganytojas, kalbėdamas apie lauko lelijas, kurias Dievo Apvaizda apvelka grožiu (Mat. 6, 28-29), liepia per daug nesirūpinti rūbu, tačiau kitur jis nurodo, kad susirūpinti rūbu kai kada reikia. Prisiminkime jo pasakojimą apie vestuvių puotą, kurios

metu šeimininkas karalius pašalino iš puotos žmogų, neapšivilkusį vestuvių rūbu (Mat. 22, 2-13). Nors tame pasakojime, anot aiškintojų, vestuvių rūbas reiškia Dievo malonę, tačiau paties rūbo sąvokos panaudojimas tame palyginime turi taip pat savo reikšmę.

Pats didžiausias paraginimas nuogą apdengti yra Kristaus žodžiai: „Buvau nuogas, ir jūs mane pridengėte“ (Mat. 25, 36). Šiais žodžiais jis sutapatiną save su skurdžiais apdrįskeliais. Šitokius žodžius, anot jo, jis pats pasakys Paskutinio Teismo metu tiems, kurie ši labdarybės darbą bus to reikalingiems padarę. Aprengti beturtį — tai aprengti patį Kristų. Šitaip sakyti galėjo Kristus, nes ir jis pats dėl rūbų kentėjo, kai kančios metu buvo apvilktas pajuokos drabužiu ir kai, kryžiuojamas prie kryžiaus, buvo iš rūbų išvilktas. Čia tarp kitko prisimename, kad, anot mistikų, Kristaus kančia su jos visais įvykiais kartojasi amžių bėgyje; šiuo atžvilgiu ji kartojasi ir dabar. Tik prisiminkime, kaip neseniai skaitėme spaudoje apie tai, kaip raudonieji Afrikos Konge gatvėmis varė nuogus vienuolius ir vienuoles, prieš juos nužudydami.

Oficialioje Bažnyčios malda-knygėje — brevijoriuje gavėnios metu randame šitokią slaptingo grožio kupiną paraginimą: „Kai matai nuogą, apdenk ją ir savo kūno neniekink“. Čia yra reikšminga tai, kad artimo kūnas vadinamas savu kūnu. Tie žodžiai darosi suprantami Kristaus mistinio Kūno tiesos šviesoje, nes visi krikščionys dėl savo gimtinumo Jėzui Kristui ir vieninumo jame yra taip tarpusavyje artimi, kad privalo vienas kito kūno kančias atjausti

NAUJO KUNIGO PALAIMINIMAS LIETUVAI

Brangieji Broliai ir Seserys, viena ir ta pati saulė, net ir per tirščiausius debesis, jau baigia tirpinti Vokietijos miškų sniegą ir kviečia žydėti Lietuvos darželių gėles; tos pačios žvaigždės, kurios kas naktį šviečia virš šventojo Petro bazilikos kupolo, spindi ir virš jūsų namų. Amžinojo mūsų Tėvo žvilgsniui nieko nereikia rūkas, tamsa ar atstumai; Jo begalinės meilės akivaizdoje menkutės ir tuščios yra visos užtvaros, kurias mūsų nuodėmės yra tarp mūsų pastačiusios.

Ši rytą buvau kartu su jumis Mišiose. Pirmąjį kartą aukojau šią mūsų Išganytojo meilės auką, dėkodamas kartu su jumis, kad jis mane išrinko būti savo atstovu ir jūsų tarnu ... Ypatingai prašiau, kad jis laimintų mano tėvelius,... kad jis išlaikytų savo džiaugsme visus lietuvius kunigus, vienuolius, seseles ir kiekvieną lietuvi, net ir tuos, kurie jo nepažįsta. Kad jis išlaikytų mus artimus, vieningus bent mintyse ir ilgesy ir kad jis ne tik prikeltų ir iš visų žemės kraštų surinktų mūsų tautą, kai jis ateis mums viešpatuoti laiko pabaigoje, bet kad ir dabar, ir kiek galima greičiau, vėl leistų mums gyventi kartu ir kurti savo ateitį laisviems.

Tikėjimo ir vilties vienybėje prašau dabar jūsų priimti mano pirmąjį kunigiškąjį palaiminimą. Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus ramybė, jo šventosios kančios ištvermė, šventasis kryžiaus ženklas, palaimintosios Mergelės Marijos nekaltumas, visų šventųjų užtartinimas ir Dievo išrinktųjų maldos telydi jus visas gyvenimo dienas ir tesuteikia jums jėgų nugalėti visus matomus ir nematomus priešus, ypač mirties valandoje. Visomis dangaus ir žemės gėrybėmis telaimina jus Visagalis Dievas, Tėvas, ir Sūnus, ir Šventoji Dvasia.

Iš šįmet Romoje iššventinto kunigo Kęstučio Žemaičio žodžio, transliuoto tautiečiams Lietuvoj per Vatikano radiją.

ir vienam šalant drauge su juo šalti, o galint neturinti drabužių aprengti.

Nenuostabu, kad Jonas Krikštytojas, kurs skelbė Kristų prieš jam viešai pasirodant, ragindamas ruošti kelią Mesijui, taip pat ragino ir į šį gailėstingumo darbą: "Kas turi du apsiaustus, tegul duoda neturinčiam" (Luk. 3, 11).

Apaštalų darbų knygoje randame gražų aprašymą apie labdaringą krikščionę Tabitą (Ap. d. 9, 36-43). Jai mirus, jos labai gailėjosi ir dėl jos jaudinosi daugelis neturtingųjų našlių, kurias ji savo rankomis pasiūtais rūbais buvo aprėdžiusi. Jos visos su ašaromis, rodydamos šv. Petrui

tuos rūbus, išprašė iš jo stebuklo, jos prikėlimo iš numirusiųjų. Vertingas tad turėjo būti tasai Tabitos labdaringumas, kurs jai tokią malonę nupelnė.

Rūpinantis šį labdarybės darbą įjungti į savo krikščioniško gyvenimo programą ir neturint kam savo aplinkoje atliekamus rūbus paaukoti, reikia žinoti, kad šiame krašte yra labdarybės organizacijų, kurios kartkartėmis tokius rūbus renka. Jų tarpe yra mūsų Balfas, toliau amerikiečių katalikų Caritas, protestantų Išganyto Armija ir kitos. Čikagoje labdaros tikslams rūbų galima pirkti pigesne kaina Good Will krautuvelyje.

Šiam meilės darbui atlikti

mylinti širdis gali surasti visokių priemonių. Pavyzdžiui, prel. P. Januševičiaus rūpėčiu švč. Trejybės parapijoje Kaune buvo susiorganizavęs ponių būrelis, kurios kas savaitę susirinkusios nerdavo ir siūdavo šiltus rūbus neturtingiesiems.

Tačiau mūsų tautiečiams, tur būt, nereikia ypatingų pamokymų ar paraginimų dėl šio gailėstingumo darbo, nes daugelis jų kaip tik ir siunčia rūbus saviesiems Lietuvon ir tai dažnai daugiau, negu gali. Iš viso, kas vengia prabangos rūbuose, kas neišleidžia tiems dalykams daugiau lėšų, negu reikia, tas visada galės sušelpiti tuos, kuriems to reikia.

ŠIS TAS APIE FOTO MENĄ

ALGIMANTAS KEZYS, S. J.

KAI KAM FOTOGRAFUOTI reiškia žaisti, o *kai kam gyventi*. Vienas iš foto aparato pragyvena, kitas — gyvena. Vienas fotografuodamas kuria paveikslus apie pasaulį, kitas kuria savitą pasaulį paveikslais. Ir vienas, ir antras gali fotografuoti tos pačios rūšies aparatais, pirkti tuos pačius filmus, šviesomačius, ryškalus. Gali, pagaliau, ir fotografuoti tuos pačius vaizdus. O paveikslai bus skirtingi, nes ne aparatai, ne filmai, ne kiti fotografinės technikos įrankiai neša didžiausią atsakomybę už sukurtą vaizdą, o žmogus.

Ar galimas foto menas, ar ne — pasenęs klausimas ir pažangesniuose sluogsnuose miręs. Kas dar mano, kad tokio meno iš viso nesą, nes foto aparatas ne teptukas, kartoja seniai nusibodusią frazę. Nė aparatas, nė teptukas, nė rašomoji mašinėlė kūrinio sukurti nepajėgia, tik žmogus. Foto aparatas, patekęs į kūrybiškai pajėgaus žmogaus rankas, gali išsakyti subtiliausius dvasios impulsus, kaip juos išsako teptukas, kaltas ar dažai.

Ne viskas, ką paliečia teptukas, yra menas, ir ne visoks fotografavimas, nors techniškai ir tobulas, gali pretenduoti į foto meno kategoriją. Pasakykim iš karto aiškiai: kuo daugiau fotografija atsiplėšia nuo bejausmio tikrovės kopijavimo arba dokumentacijos, tuo ji labiau išipilietina į tikrųjų menų eiles. Sakoma, kad menas turi būti išgyventas, turi atidengti kūrėjų menininko dvasią. Tas pats galioja ir foto menui. Meniškoji fotografija bus ta, kuri ne vien "nuimta", bet ir matyta. Tai ta, kuri įkūnija vidinę fotografuojančio viziją. Be tos vizijos fotografija geriausiu atveju bus paprastas tikrovės nukopijavimas, kurį atlikti galėtų kiekvienas pramokęs fotografuoti.

Dokumentacinė tikrovės kopija ir savo vizijos interpretuota tikrovė — tai dvi foto aparatui prieinamos sritys. Vienoje aparatas tik technikos įrankis, antroje priemonė išreikšti gilesnes savo mintis, jausmus, net viziją. Vienoje jis užfiksuoja greit praeinantį momentą, antroje atskleidžia platesnius žmogiškojo pergyvenimo horizontus — poeziją, humorą, dinamiką, didingumą, melancholiją — žodžiu, visą eilę formų ir idėjų, kurios prieinamos tik tam, kuris stengiasi išgirsti jų begarsę kalbą.

Šiame numeryje — fotografijos iš Algimanto Kezio, S. J., parodos Čikagos Meno Institute (V. 22 — VII. 18). Instituto fotografinio skyriaus kuratorius Hugh Edwards taip charakterizavo A. Kezio, S. J., foto darbus (žr. apačioj ir 200 p.):

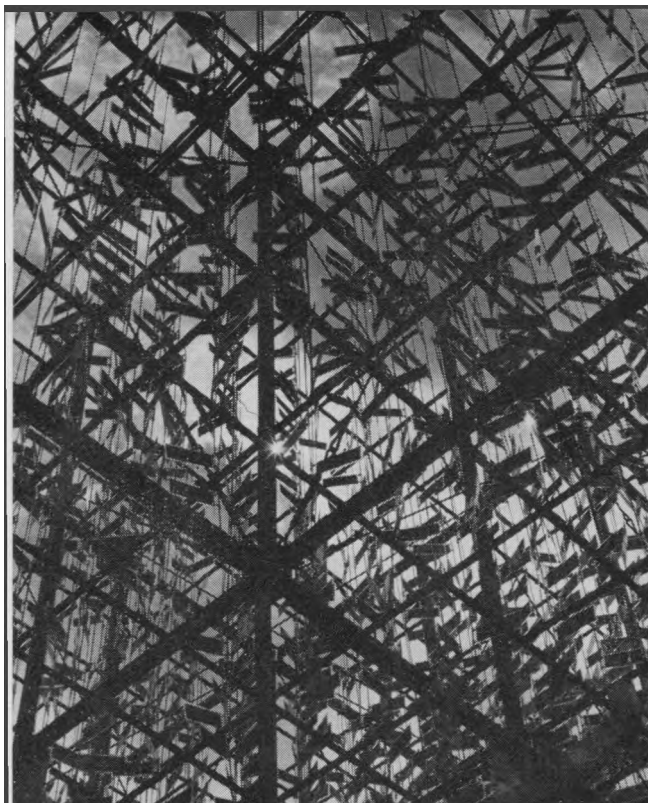
1964 m. Tėvas Kezys sukūrė nepaprasta Niujorko pasaulinės parodos apžvalgą. Iš tūkstančių — tiek darbščių profesionalu, tiek pripuolamų lankytoju, mėginusiu užfiksuoti ta fantastišką įvyki, jis vienas sukūrė toki asmenišką ir originalų parodos vaizdą, koks, sprendžiant iš kitų darbų, atrodytų iš viso neįmanomas.

Pasaulinė paroda Niujorke, IBM pavilijonas, 1964

Pasaulinė paroda Niujorke, JAV pavilijonas, 1964

Pasaulinė paroda Niujorke, 1964

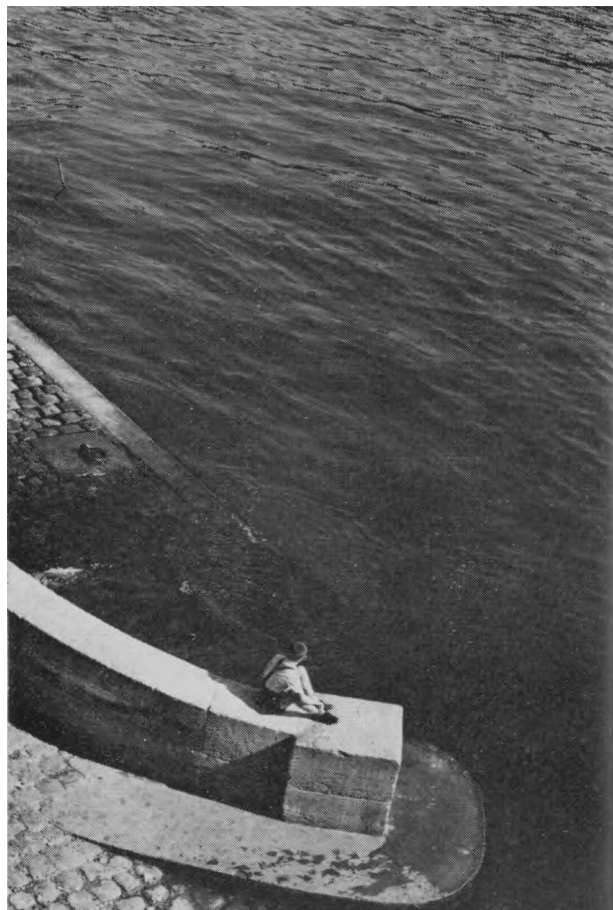

Paryžius, 1963

Pasaulinė paroda Niujorke, 1961

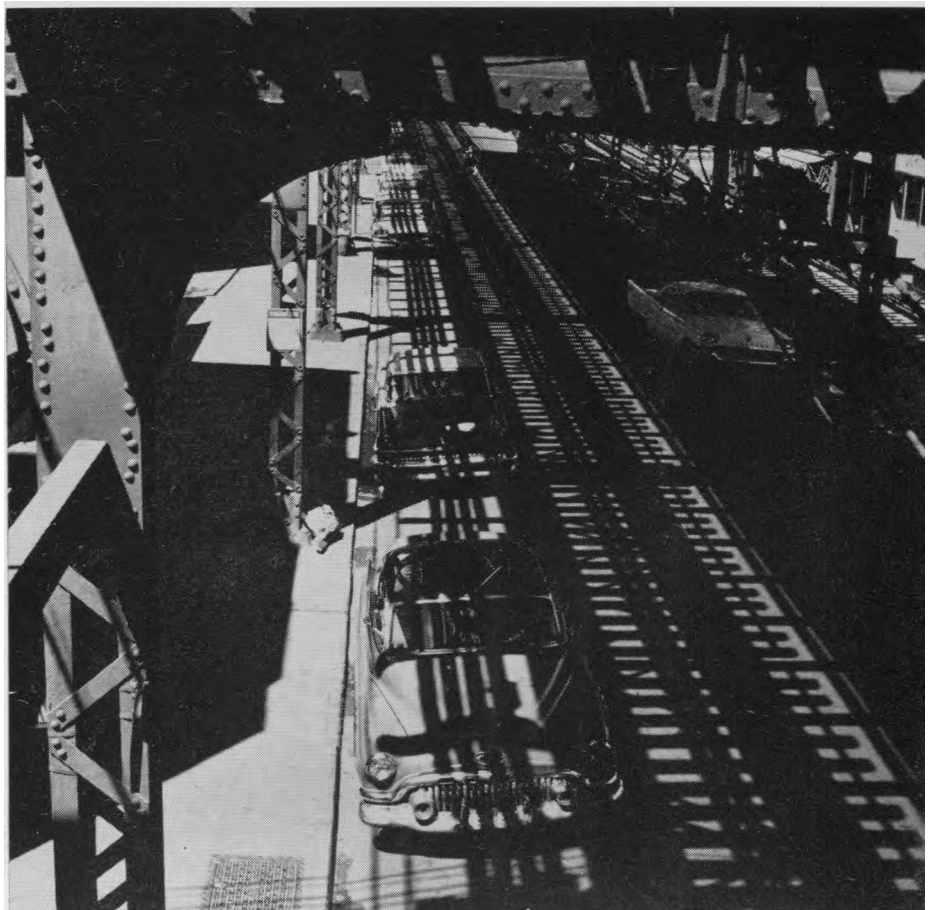
Pasaulinė paroda Niujorke, 1964

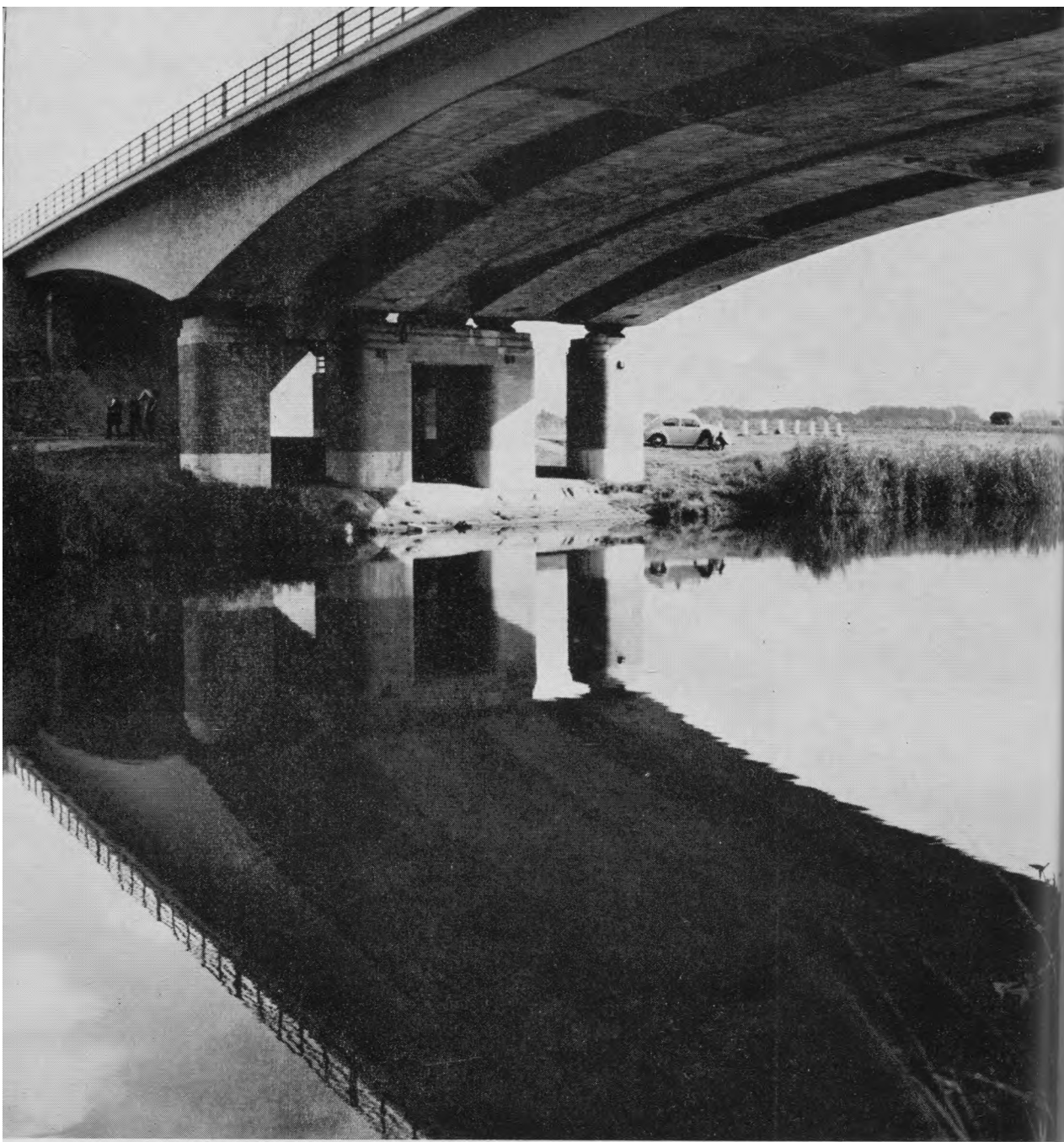

Gentas, 1963

Brooklynas, 1964

Drongen, 1963

Nelauktai pasikartojančiais kompoziciniais elementais bei nuostabiais siluetu ir grynų šviesos kontrastais atrandami ir išryškinami objektų santykiai erdvėje.

Hugh Edwards

RELIGINIŲ LŪŽIŲ PRARAJOSE

STASIO YLOS
“DIEVĄ SUTEMOSE”
APŽVELGIANT

DR. JUSTINAS PIKŪNAS

1964 m. gruodžio mėn. “Tėviškės Žiburiai” išleido prof. kun. St. Ylos kruopštų ilgų metų darbą — originalų bandymą apžvelgti tiek didžiųjų, tiek ir mažesniųjų lietuvių dvasinius ir politinius lūžius, devynioliktojo amžiaus pabaišos ateistinio socializmo vėjams pilnai išsiskverbus į aukštesniausias ir aukštąsias mokyklas. Pagrindinai knyga apima Nepriklausomybės periodą, bet įjungiami ir priešaušrio bei tremties laikotarpiai. Veikalas yra padalintas į dešimt nevienodo dydžio skyrių, su tokiais pavadinimais kaip Pažintis su netikinčiais, Nusivylimas žmonėm ir Dievu, Pagonybės nostalgija ar iliuzija? Mokslo žmonių Dievas ir Menininkų sielos vingiai. Tai yra didelė, beveik 400 psl., knyga su dail. Tel. Valiaus tapytu aplanku.

Knygos puslapiuose skaitytojas atranda daug garsių Lietuvos vardų: V. Krėvę, J. Biliūną, A. Smetoną, J. Baltrušaitį, M. Biržišką, J. Gravroką, V. Čepinskį ir daugelį kitų. Čia peržvelgiami kai kurių kairiųjų sambūrių veikėjai (J. Šliupas, M. Šleževičius). Šalia žymiųjų įtraukiami ir paprasti asmenys, o vieno kito vardas neatskleidžiamas — matyt, kad minimieji yra likę Lietuvoje ar nėra sutikę save viešai atskleisti. Ar veikėjai žinomi, ar ne — autorius moka išreikšti tai, kas gilu, esminga, ir todėl skaitytoją suintriguoja. Kadangi laiks nuo laiko aprašomi jautrūs ir gy-

venimo veiklos linkmę lemia išgyvenimai, jautresnio skaitytojo akyse atsiras ašara, o gal neviena ir nekarta. Nors religiniai išgyvenimai vyrauja, tačiau knyga apima didelę rašomojo gyvenimo panoramos dalį. Autorius atvaizduoja religinės raidos psichologiją tuometinės kultūros idėjų perspektyvoje.

Iš religinio kaimo į mokslus išėję jaunuoliai, patekę į evoliuciją ir socializmą garbinančią aplinką, neretai buvo pakertami savo įsitikinimuose ir įtraukiami į laisvamanybės ir netikėjimo pinkles. Tai rodo tiek Zeitgeist, tiek ir specifinio milieū stiprumą idėjų plėtoj. Vėlyva jų gyvenimo eiga didžiumoj parodo, kad motinos įausta religinė gija išsilaiko pasąmonėje ir bent gyvenimo pabaigoje atgauna savo dinamiką.

Šioji knyga yra gilus žvilgsnis į dalinai paslėptas žmogaus motyvacijos versmes. Gestaltinės ir psichoanalitinės mokyklos atstovai čia suras jiems įdomių motyvacijos pasikeitimų. Neretai gilus religinis išsiveržimas išgyvenamas ir palyginamai mažai tikėjimo paliestoje sieloje. Atskleidžiamas didelis lietuvio inteligento jautrumas kunigo pavyzdžiui ir jo elgsenai. Kunigo vaidmuo yra atskleidžiamas baltoje ir juodoje spalvose. Kad tokia identifikacija būtų stipri Lietuvos kaime, tai mažai stebintų, bet jos stiprumas parodomas inteligentijos viršūnėse. Nors religijos pradmenys

slypi žmogaus prigimtyje, vienok "neugdoma religija blėsta. Nevykusiai ugdoma — iškrypsta". Todėl "nėra netikinčių, bet daug — nepilnai tikinčių ar iškreiptai" (9, 100 psl.). Autorius padeda įtikinti, kad žmogaus sąmonės dalis yra skirta religijos objektifikacijai (M. F. Scheler). Jis nemaišo tiesioginės religinio lūžio iššaukos su jos pirminėmis priežastimis.

Iš griežtai kritiško taško galima būtų sakyti, kad kun. Yla panaudoja perdaug bendrines interpretacijas, k. a. "Individualistai lietuviai yra per išdidūs jieskoti ne tik žmonių, bet ir Dievo malonės"; arba "Ne mokslas čia kaltas, bet laiko ir pažiūrų mada"; arba, kad jis išleido kai kurias žymias asmenybes, o įjungė paprastus žmones.

Parodydamas religinių bei politinių lūžių psichologiją tuometinės kultūros idėjų raidoje, šis veikalas pristato skaitytojui daug faktų ir tiksliai parinktų, kurie jį įtikina, kad rašoma tiesa be fiktyvios vaizduotės kristalų. Taurus empirinių faktų surinkimas padaro šią knygą mokslškai vertinga religinės psichologijos srityje. Taip pat, tai yra didelis įnašas idėjų vystymosi istorijai Lietuvoje bei pažinimo sociologijai. Jaučiamas pilnai subrendusio rašytojo darbas, kuris yra pastabus tiek išgyvenimo gėlmės atskleidime, tiek ją modifikuojantiems niuansams.

Prof. kun. Stasio Ylos veikalas yra daugiopai vertinamas, negu laikas panaudotas jo skaitymui ar jo kaina. Vyresnioji karta čia ras naujų faktų jiems žinomų asmenybių gyvenime, o jaunesnioji susipažins su lietuvių tautos gyvenimą lenkusiais asmenimis ir su to laikotarpio kartų ir luomų konfliktais.

TYRAS ATSIMINIMŲ

ŠALTINIS

ALBINO BARANAUSKO

"KARKLUPĖNUOSE"

ALĖ RŪTA

Šis Albino Baranausko romanas, atnešęs jam "Draugo" tūkstančio dolerių premiją, yra patrauklus ir lengvas skaityti. Norisi vienu atsikvėpimu pervaryti visus puslapius, lyg ko ieškant, ko naujo tikintis. Bet taip ir nesurandi nei problemų, nei didesnės įsimylėjusių ekstazės ar kančios, nei tų laikų dramatinio fono. Ne, nė vieno ryškesnio okupacijos, "Lietuvos apsiniaukusio dangaus" vaizdo. Sunkesnis gavimas produktų ir kibiriuku pieno iš kaimo parsinešimas yra tik lyriška, drauge ir logiška, priežastis jaunų žmonių kasdieniams susitikimams ir jų suartėjimui.

Pagrindinių veikėjų charakteriai atskleidžiami psichologiškai, ypač ten, kur išsivysto erotiniai jų santykiai. Bet šios knygos negalima pavadinti psichologiniu romanu platesne prasme. Veikėjai piešiami neryškiais brūkšniais, pabrėžiant vieną tik ar porą jų ypatybių. Janina užsispyrusiai nori būti "savimi", nors taip ir neaišku, kokios jausminės, protinės, psichologinės ypatybės yra jai "savos". Tik tiek jai originalu ir būdinga, kad dorai išauklėta, su gilia savigarba ir atsargumu žiūri į vyrišką lytį, neskubėdama atverti jausmų, kol galutinai jais įsitikina. Tik aiškiai pajutusi savy meilę, leidžia Juliui kalbėti jausmo žodžius, leidžia susitikti su jos tėvais ir planuoti vestuves. Tai tipas šiaurietės, lietuvaitsės, kurios amžiais buvo mokytos ir auklė-

tos — pirma klausyti proto, o paskui pasiduoti jausmams.

Kitų veikėjų lūpomis prasi-tariama apie Juliaus intelektualumą, vyriškumą, o iš jo paties veiksmų matome daugiau tik pagarbą mylimajai ir kantrybę bei atkaklumą, jos siekiant. Čia vaizduojamų jaunuolių meilė yra iš jausmų gilumos gimusi, bet labai nuosekliai, logiškai, pagal visus moters ir vyro psichologijos dėsnius besivystanti, gamtos grožio išgyvenimų įvairinama ir puošiama, — niekur neišsiliėjusi iš suvalkietiško santūrumo rėmų. Užtat tie charakteriai atrodo labiau tipingi tų Lietuvos vietų žmonėms, o ne plačiau žmogiški.

Šalutiniai veikėjai dar siauriau atverti. Jie tik paaiškinimui pagrindinių. Kiek įdomesnė motina: šiurkštoko paviršiaus, bet pilna švelnumo ir linkėjimo vien gera.

Veiksmo ir intrigos romane beveik nėra. Bet įdomu sekti jaunos mergaitės vidinį pri-brendimą meilei ir moterystei.

Dialoguose ir pasakojime autorius vartoja paprastą, aišką, sklandžią kalbą, kuri lygiai sruvena logiškuose svarstymuose ir jausmų atsivėrime.

Gera pastebėti, kad šis romanas yra vienas iš nedaugelio, kurį galima drąsiai leist paskaityti net ir jauniausiam jaunimui. Tai tyriausias, švartusias meilės aprašymų šaltinis. Nors šis Janinos ir Juliaus erotinio pavasario atskleidimas sugestionuoja beveik asmeninių prisiminimų aprašymą, bet kiekvienas jaunas žmogus gali čia paieškoti ir rasti dalį savęs ar bent savus išgyvenimus su aprašomais palyginti. Ypač naudinga žinoti šių laikų mergaitėms: jei romane, tai ir gyvenime yra gal nemažai lietuvaitsių, kurios nenupigina savo jaus-

JAV NEGRŲ KOVOS

PETRAS PAKALNIS

Pirmas negrų vergų laivas pasiekė Šiaurinės Amerikos uostą 1619 m. Tačiau tos gyvos prekės čia nerado geros rinkos, nes Amerika turėjo paprastų darbininkų daug, o amatininkų mažai. Todėl pradžioje negras kaštavo tik apie \$50. Vėliau, esant darbininkų trūkumui, vergų kainos nuolat kilo ir jau 1830 m. negras vergas kaštavo \$510. Praėjus 30 metų, negrų kainos pakilo iki \$1,500. Mat, tuo laiku amerikiečiai pradėjo plačiu mastu auginti medvilnę, cukrines nendres ir ryžius ir tiems ūkio darbams negras buvo nepamainomas darbininkas.

Kol negrai buvo pagoniai,

tol beveik niekas nejautė sąžinės priekaišto laikyti juos vergais. Bet kai negrai tapo krikščionys, tada ne vienas save klausė, ar yra dora, kad vieni krikščionys laiko vergais kitus krikščionis, tarsi jie nebūtų sutverti to paties Dievo ir atpirkti to paties Išganytojo. Bet anglų valdžia, nenorėdama prarasti pelningos prekybos, to klausimo nesprendė ir nesiėmė jokios iniciatyvos panaikinti vergiją. Jai rūpėjo pinigai, ne sąžinės balsas. Tačiau kai kurios religinės grupės, ypač kvakeriai, vergijos instituciją nuolat smerkė ir jau 1775 m. Šiaurinėje Amerikoje buvo įsteigta vergijos panaikinimo draugija.

1776 m. Š. Amerika tapo nepriklausoma ir į nepriklausomybės deklaraciją buvo įrašyta, kad "visi žmonės yra sutverti lygūs". Tai buvo pirmas žingsnis vergijos panaikinimui. Antrą žingsnį padarė Vermonto valstybė, duodama laisvę vergams 1777 m. Jos pavyzdį pasekė kitos šiaurės valstybės ir jau 1860 m. iš 16 JAV sudarančių valstybių vergiją buvo panaikinusios 8 valstybės. Pietinėje JAV dalyje, kur augo medvilnė, ryžiai ir cukrinės nendres, negrai pasiliko vergais tol, kol prezidentas Lincolnas pilietinio karo pradžioje nepaskelbė vergijos panaikinimo proklamacijos. Tai įvyko 1863 m.

mų, dalindamos juos dauge-liui, o sveikai ir su proto analize pasirenka tikrąjį, kurį galima giliai pamilti ir su kuriuo galima žengti per gyvenimą bendru, pastoviu ir šviesiu keliu.

IŠTRAUKA IŠ "DRAUGO" PREMIJUOTO ROMANO "KARKLUPĖNUOSE":

Jis dar nespėjo atgauti kvapo, kai Janina šypsodamasi pažiūrėjo tiesiai į akis, prablaivėjusi ir supratusi ne tik tai, apie ką jis kalba, o daug daugiau — nepalyginamai, neapsakomai daugiau. Kalvaitis jai jau buvo nebe tas, ir visas pasaulis nebe tas, ir gyvenimas persimainęs iš pagrindų, nes persimainiusi buvo ji pati. Net rodėsi sunku įsivaizduoti save pirmąkart, prieš valandą ėju-

sią tuo pačiu taku, lygiai kaip ir pirmąkart savo draugą, su kuriuo būdavo miela pasivaikščioti ir pasikalbėti. Šalia jos ėjo nepažįstamas žmogus, pirmą kartą matomas, tik kažkodėl jai reikšmingesnis už save pačią. Nuo šiol Janinos uždavinys yra jį pažinti, o jį pažinti užtruks visą amžių, nes kokia jis iš karto pasidarė begalybė! Ir jei jo pavardė Kalvaitis, tai čia ir yra tikrasis Kalvaitis — šis, o ne anas, kurį mėgino sau pritaikyti, jo dar visai nepažindama.

Janina paėmė jo ranką ir paklausė taip paprastai, lyg kalbėtusi apie kasdien pasitaikančius dalykus:

— Ar tau labai reikia atsakymo?

— Labai.

Ji šyptelėjo.

— Ir tau jo reikia dabar, galutinai ir visam laikui?

— Dabar ir visam laikui, — atsakė Kalvaitis, šiek tiek sunerimdamas.

— Gerai, ką nori sužinoti?

— Noriu žinoti, ar mane myli?

— Taip, — atsakė Janina be svarstymo, net nesuspėjusi pagalvoti, nejausdama nė varžymosi, nė sumišimo.

— Ir sutiksi už manęs tekėti?

— Ir sutiksiu už tavęs tekėti, — pakartojo jinai, nesąmoningai mėgdžiodama Kalvaičio gaidą, žiūrėdama ton vieton, kur jAVai ant šlaito taip aiškiai atsimušę saulėleidys, kad net iš čia būtų galėjęs suskaičiuoti aliai šiaudelį.

MES SKUNDŽIAMĖS dėl paskirų negrų nusikaltimų. Bet kaip dažnai prisimename ir prašome Dievo atleidimo už mūsų didįjį nusikaltimą prieš visą negrų rasę? Juk baltieji nusidėjo prieš juoduosius, sukurdami prieš juos ištisą socialinę santvarką.

C. J. McNapsy, S. J.

RASĖS KLAUSIMO ŠIRDIS — moralinė ir religinė, nes šis klausimas liečia žmogaus teises ir mūsų laikyseną artimo atžvilgiu. Jei mūsų laikysena bus pagrįsta didžiuoju krikščioniškosios artimo meilės įstatymu bei pagarba jo teisėms, tai mes galėsime surasti būdus darniai sugyventi teisės, auklėjimo, ekonomijos bei sociologijos srityse.

Amerikos vyskupai, 1963

Prie vergijos panaikinimo prisidėjo ir stiprus negrų spaudimas. Pramokę anglų kalbos ir tapę krikščionimis, negrai pradėjo aptarti savo reikalus bažnyčiose ir slaptaie organizuotis. Šv. Rašto pasakojimus apie Mozės kovą prieš faraoną jie taikė sau ir pradėjo siekti laisvės. Jau 1720 m. buvo suorganizuotas pirmas vietinis negrų vergų sukilimas prieš baltuosius. Nors jis buvo lengvai numalšintas, bet jo idėja prigijo ir kitur ir per sekančius 100 metų Š. Amerikoje priskaitoma apie 200 panašių negrų sukilimų. Žymiausias ir reikšmingiausias sukilimas buvo suorganizuotas gabaus negro Nat Turner, kuris 1831 m. buvo sutelkęs nemažą negrų būrį. Niekas negali tiksliai pasakyti, kiek negrų žuvo per tą sukilimą, bet negrų skerdynės nepalaužė jų dvasios, o didvyriška Nat Turner laikysena mirties valandą įžiebė daugelio negrų širdyse dar didesnę laisvės troškimą. Tam sukilimui būdingas ir religinis atspalvis. Nat Turner jautėsi esąs Dievo pašauktas šventam karui už tautiečių laisvę. Nenuostabu, kad vienas anų laikų ameri-

kietis taip apie negrų sukilimus rašė: "Religija tapo jų sąjungininkė. Negrų vadai, būdami kartu ir jų pamokslininkai (kunigai), daugelį įtikino mirti už laisvės idėją, nes toji mirtis yra pasas į dangų. Taip jie kalbėjo mirties valandą".

Kokia nepaprastai didelė įtampa anais laikais buvo tarp negrų ir baltųjų, rodo tie faktai, kad civilinio karo metu net moterys buvo apsiginklavusios ir nuolatos drebėjo prieš negrų sukilimus. Vyrų, išimti iš karo prievolės dėl amžiaus ar dėl sveikatos, taip pat nesijausdavo saugūs ir sekmadienį su ginklais rankose eidavo net į bažnyčią.

Toji įtampa tarp negrų ir baltųjų šiek tiek atsileido 1896 m., kai vyriausias JAV tribunolas nutarė, kad negrai turi "lygias, bet nuo baltųjų atskirtas galimybes". Tas sprendimas buvo kompromisas. Jis pateisino negrų segregaciją mokyklose, bažnyčiose, ligoninėse, traukiniuose ir kitur, bet kartu padėjo užgydyti civilinio karo žaizdas. Nors tas sprendimas neatitinka doros reikalavimų, bet šiek tiek išlygino didelį kontrastą tarp Šiaurės ir Pietų, kur, nepai-

sant senų ir naujų žmogaus teisių deklaracijų, negrai buvo laikomi antros rūšies piliečiais. 1954 m. vyriausias JAV tribunolas tą sprendimą panaikino ir be jokių rezervų pripažino lygias teises visiems.

Deja, tik ant popieriaus. Pietuose segregacija pasiliko tokia, kokia buvo prieš 100 metų. Tačiau garsusis negrų žygis į Washingtoną paruošė kelią 1964 m. Civilinių Teisių Aktui, kuris panaikino segregaciją visuose visuomeninėse skirtuose pastatuose: mokyklose, ligoninėse, viešbučiuose, restoranuose ir kt. Tas įstatymas sėkmingai vykdomas.

Šiomet JAV negrai, vadovaujami dr. Martin Luther King, negro dvasiškio ir Nobelio taikos premijos laureato, demonstracijomis, spauda ir viešąja opinija kovoja už negrų balsavimo teisę. Teorijoje tos teisės jau seniai pripažintos, bet kasdieniam gyvenime įvairiais suktais ir nedorais būdais paneigiamos. Taip, pavyzdžiui, Selmos mieste, Alabamos valstybėje, gyvena maždaug 15,000 baltųjų ir tiek pat negrų, bet tik 325 negrai galėjo iki šiol įsiregistruoti balsavimų registruose ir balsuoti. Panašiai paneigiamos negrų balsavimo teisės ir kituose miestuose. Šiomis dienomis ruošiamas radikalus įstatymas, kuriuo sėkmingai bus praves-ta negrų registracija ir sustabdytas baltųjų rasistų užlūmas. Balsuodami už savo kandidatus, JAV negrai galės aktyviai įsijungti į politinį Amerikos gyvenimą ir tarti savo. žodį politiniais, ekonominiais ir socialiniais klausimais.

Dar vienos kovos laukas laukia naujų žmonių ir naujų energijų. Tas kovos laukas apims darbininkų unijas, ku-

BIRŽELIO MĖNESĮ skiriame didžiausiai dieviškai ir žmogiškai Meilei — Švč. Jėzaus Širdžiai. Kas vakarą, drauge su didesniais vaikais suklupę prie Nukryžiuotojo, sukalbėkime Švč. Jėzaus Širdies litanią. Patys mažieji tegul prie savo vakarinės maldos prideda: "Jėzaus Širdie, myliu Tave".

Kalendoriun žvelgę, pamatysime, kad nuo šio mėnesio vidurio iki liepos pradžios yra trys dienos, kuriose ypatingai prisimename Kristaus Atpirkėjo misiją. Lyg įvadas į tai — birželio 13 d. Švč. Trejybės sekmadienis. Susikaupimas ties didžiausia iš visų paslapčių. Jos reikšmę pasidalinkime ir su mažaisiais. Gal pats akivaizdžiausias būdas jiems Švč. Trejybę išaiškinti — tai trijų dalių dobilo lapas. Vienas trijuose. Trys — viename.

Švč. Sakramentą Kristus įsteigė Didįjį Ketvirtadienį, tačiau to įvykio džiaugsmą per greitai nustelbė Didžiojo Penktadienio liūdesys. Tad Dievo Kūno šventėje, šiais metais — birželio 17 d., prisiminkime ir įsisąmoninkime tą begalinės Meilės išraišką — Eucharistiją. Vaikams pasakokime, kaip mūsų Lietuvoje ir daugelyje kitų kraštų žmonių džiaugsmas išsiliejo procesijomis į gatves, laukus. Švenčiausiajam aprodamos gyvenvietės, laukai, darbovietės. Jis nešamas kasdienin gyvenimam Mažiesiems patarkime, kad ir jie pasikviestų Dievą tarp savo mažų rūpestėlių ir atliktų darbėlių. "Jėzau, žinai ką, aš Tau iš kaladėlių pastatysiu aukštą bokštą!" — sakė mažas berniukas. Tai malda.

Švč. Jėzaus Širdies šventę švenčiame birželio 25 d. Atminkime visa, kas dieviškojo Atpirkėjo meilės mums buvo suteikta. Nėra žodyne žodžio, nėra mūsų jausmuose jausmo, kuris atitiktų jos gelmę. Todėl venkime saldžių, sentimentalių formų apibūdinti tai Meilei. Tinkamiausiai Švč. Jėzaus Širdį pristato mums tos dienos liturgija: ji buvo ieties perverta. Tai iššaukia gailestį, pagarbą, dėkingumą, norą aukotis ir pasiaukoti. Ir tai yra meilė, kokią mes sugebame Dievui duoti.

Liepos 1 d. prisimename Kristaus Kraują, kuris kartą buvo išlietas visiems laikams, visai žmonijai, visoms generacijoms; kuris kas dieną pripildo šimtus tūkstančių taurių ant Bažnyčios altorių.

Gintarė Ivaškienė

BIRŽELIO MĖNUO IR ŠVENTĖS ŠEIMOJE

rios beveik išimtinai yra baltųjų rankose ir nenori išleisti negrų. Todėl dar ir dabar Amerikos negras yra pasmerkimas žemiausiems ir nepelninčiausiems darbams arba nedarbui. Nuostabus dalykas, kad JAV darbininkai, kurie taip sunkiai išsikovojo teisingesnę atlyginimą ir geresnes darbo sąlygas, dabar yra ne-

jautrūs negrų skurdui ir nenori jiems pripažinti lygių darbo teisių. Tačiau JAV vyriausybė, jautri dorovės reikalavimams, padės negrams kitokiais būdais. Taip vadinama "kova prieš neturtą", neseniai pradėta prezidento Johnson, ir stambi pagalba mokykloms ir neturtingų šeimų vaikams pagerins negrų ekonominę padėtį ir padės jiems pasiekti

didesnę civilizacijos ir kultūros laipsnį. JAV negrų vadai žino, ko nori, ir siekia savo tikslo taikiomis priemonėmis, panašiai, kaip savo laiku Mahatma Ghandi. JAV prestižas užsienyje ir krikščionių sąžinė palengvins jiems kovą už tas įgimtas žmogaus teises, kurios jiems per 350 m. buvo paneigtos.

AR TIK NE ČIA NESĖKMIŲ PRIEŽASTIS?

Per eilę metų sekant tiek mūsų, tiek svetimšalių spaudą, jauti, kad ta spauda žmogaus nepatenkina, neinformuoja jo — neorientuoja. Visą laiką jauti, kad spaudai ko tai trūksta, kad kas tai lyg tyčiom nutylima, vengiama minėti.

Kaip pavyzdį konkrečiai imu komunizmo problemą: kiek tikslios ir dažnos yra informacijos apie komunistų žiaurumus, bažnyčių uždarymus, tautų pavergimą, vergų darbą ir t. t. Ir visgi visos tos informacijos skamba kažkaip tuščiai, patys iškelti faktai lieka nesuprantami ir skaitytojui įspūdžio — dažniausiai — nedaro. Daug rašoma prieš komunizmą, o jis vistiek plečiasi tiek teritorijos atžvilgiu, tiek masėse, tiek paskirame žmoguje. Ar negausėja išsireiškimų: neverta priešintis — vistiek komunizmas užlies pasaulį; kodėl dėti aukų, jei komunizmas evoliucijos keliu pasikeis; ir komunistiniame režime žmonės gyvena!

* * *

Spauda savo paskirties neatlieka. Nepadedą suvokti, kur tiesa, kur klaida; nepažadina žmonėse noro tikrai gyventi, o ne gyventi — būti nešamiems užkulisinių jėgų kreipiamų srovių. Ko spaudai trūksta? Kas nutylima?

Jei atvirom akim perskaitysim eilę laikraščių ir žurnalų, pajusim, kad veik visos žinios ir straipsniai parašyti pagal vieną kurpalį: viskas pasauly vyksta kažkokioms akloms jėgoms stumiant ar visai atsitiktinai: nežinia, iš kur ir kodėl atsiradę ir kažkur eina. Gyvenimo įvykiai vaizduojami, lyg pasaulis neturėtų Šeimininko, lyg Tvirta Ranka nebūtų nubrėžusi gyvenimui kelio.

Toliau analizuodami įsitikinsim, kad pasaulį nuo jo Šeimininko divorsavusi spauda nebepateikia tikslaus pasaulio vaizdo, žmones panardina migloj, disorientuoja, daro abejingais, neatspariais. Ar tik ne čia glūdi ir mūsų nesėkmių svarbiausia priežastis?

Ko tad pageidautumėm iš mūsų spaudos?

Informacijoms reiktų ieškoti naujos pateikimo formos, atsi-kratyti besąlyginio tarnavimo be-Dievo objektyvumo dievaičiui, gražinti pasaulio įvykiams dvasią, gyvybę. Reikia iš spaudos išrauti aklų jėgų siautimo įspūdį ir gražinti Dievo Apvaizdos pajautimą.

Informuojant apie gyvenimą tėvynėj patariama atsargiai rašyti apie teigiamus reiškinius, vengiant pasitarnauti okupantui; tačiau nemažiau svarbu vengti klaidų bevilčių žinių, kurios skaitytoją

Iš Argentinos atsiųstame pasisakyme išeivijos spaudos reikalais iškeliamas naujas klausimo aspektas.

gramzdina skaudžion desperacijon, galinčion paralyžuoti bet koki veikimą — pasipriešinimą.

Žiniose iš tėvynės svarbiausią vietą užima komunizmas, komunistai, jų darbai. Tos rūšies žinios nedavė lauktų rezultatų: vietoj aktyvios bendros kovos prieš komunizmą kiekviename žingsny pastebim žmogaus individualiame pasauly rezistencijos prieš komunizmą mažėjimą. Įsivyravę trejopos nuotaikos: nesi-priešinti; ieškoti sugyvenimo ar pakęsti naujo režimo atneštus „nepatogumus“, kol jie savaime apsisilifuos. Komunizmas teesanti nauja politinė-ekonominė doktrina, kuri drastiškomis priemonėmis stengiasi įgyvendinti radikalias reformas. Reformos reikalingos, tad — kęskim, kol gyvenimas savaime išsibalansuos.

Kovai prieš šitas nuotaikas spauda naudoja tokias pat informacijas, kokios kaip tik padėjo toms nuotaikoms susiformuoti. Tai ar dar yra kokia prasmė tęsti šitokią „kovą“? Jei panaudoti ginklai pasirodė neefektingi ir net atvirkščiai efektingi, tad būtinai reikia ieškoti, kur padaryta klaida ginklus pasirenkant ir keisti juos kitais.

Žiniose iš tėvynės ypatingai pasireiškia „dangaus ir žemės Sutvėrėjo“ išskyrimas iš gyvenimo raidos (pataikavimas raudoniesiems). Stipriai pabrėžiamos ekonominės ir politinės komunistinio režimo neigiamybės. Apie ateistinę propagandą, kovą prieš religiją informuojama tik šalia to, kaip priedas. Daug kas šita informacija nelabai tetiki, daug kas pasižiūri abejingai. Netruksta ir tokių, kurie tas žinias pasitinka su ironiška ir net pasitenkinimo šypsena. Bet sunkiai tegali paveikti ir įtikinti skaitytoją sausa api-

bendrinta žinia, kad uždaryta tiek ir tiek bažnyčių, išleista tiek ir tiek ateistinių knygų ir pan. Greičiau jos veikla raminančiai: reiškia, religija tebėra gyva, dar yra atdarų bažnyčių.

O tuo tarpu daug kas patyrė ir dar daugiau kas nujaučia tai, kad komunizmas yra kas tai baisaus, šurpau, ne vien „bažnyčių uždarinėjimas ar ūkių kolektyvizacija“. Ne, anot Maceinos, tai yra Kaino dvasios grįžimas. Kaino — ne „savo brolio sargo“, bet savo brolio žudiko. Ir spauda šito tikrojo komunizmo veido neparodo.

Ar nepakeistų viso reikalo tarp apibendrintų informacijų įterpimai detalių aprašymų apie bažnyčios uždarymo eigą ir jos „pritaikymą“ kitiems tikslams; ar komunizmo nedomuotų atpasakojimai, kaip per apklausinėjimus ir anketas kamantinėjami gyventojai dėl savo santykių su religija, klas-ta ir grasinimais verčiant juos išsiginti Dievo ir net pasiepti religiją?

Jei skaitysim apie Marijos pasirodymą Fatimoj, sužinosim, kad Dievas leido komunizmui įsigalėti, bausdamas žmoniją už nuodėmes. Jei žmonija nesitaisys, komunizmas užlies pasaulį. Nurodytos ir priemonės kaip komunizmą nugalėti: kiekvienas žmogus turi grįžti prie Dievo — daryti atgailą ir melstis už Rusijos atsivertimą. Iš to plaukia logiška išvada, kad ir dėl mūsų tėvynės nelaimės kalti ne tik Hitleris su Stalinu, bet ir mes patys, nes nė vienas nesam be nuodėmės.

Antra vertus, mūsų spauda tvirtina, kad komunizmas tėra žiauriom priemonėm įgyvendinama nauja ekonominė bei politinė sistema; kad plėšrus rusas užpuolė mūsų taikią, gerą, nekaltą tautą, ją apiplėšia,

žmones išveža vergų darbams; kad komunizmas bus sunaikintas ar priverstas keistis ir trauktis Vakarų jėga ar spaudimu.

Kuri pusė meluoja?

Manau, kad jei spauda informacijomis ir straipsniais sugebėtų duoti tikrąjį komunizmo vaizdą — grįžusio Kaino, kurio pagrindinis tikslas kiekviename žmoguje išniekinti ir sunaikinti Dievo kūrinį — Abelį ir kuris nekeis nei vienos nors ir savo valstybei žalingos ekonominės ar politinės priemonės, kol ji tarnaus anam sadistiniam naikinimui; jei įstengtų skaitytojuose pažadinti Fatimos dvasią, spauda su kaupu atliktų savo užduotį.

Informacijos iš išeivijos ir diskusijos. Reiktų kuo gausiau į tuos skyrius įtraukti jaunimą. Jų entuziazmas kils, jei matys spausdinamus savo pasisakymus.

Krypties davimas — vienuolynų leidžiama spauda turėtų vengti tokių kategoriškų pasisakymų, kaip 1964 m. Nr. 9 — 292 p. už T. de Chardin. Yra daug pasisakymų už jo teigimus, bet taip pat yra svarių balsų prieš. Venkime naujų Galilėjadų. (Redakcijos pastaba: Aname trumpame komentare mes nepastebime jokio kategoriško tvirtinimo; ten informuojame skaitytojus apie domėjimąsi tuo mokslininku ir 3-4 sakiniais apibūdiname jo pasaulėžvalgą. Šių laikų krikščionims jis nurodo viltį Kristuje ir užsidegimą veikti pasauliui pagerinti, t. y. tą dvasią, kuri yra labiausiai jiems reikalinga. Tad apie Teilhard de Chardin užsiminėme, turėdami tikslą — Jūsų žodžiais — pažadinti „žmonėse norą tikrai gyventi“, ko Jūs iš spaudos kaip tik pagaidaujate).

Povilas Mačernis

MES IR TĖVAI

1965 m. "L. L." jaunimo konkurso
II-ąją premiją laimėjęs rašinys

ARTŪRAS HERMANAS

Šeima yra mažiausia valstybės ir tuo pačiu žmonijos ląstelė. Jos uždavinys yra išauklėti savo vaikus vertais, gerais žmonėmis ir garbingais piliečiais. Šis uždavinys anaip tol nėra lengvas, nes kiekvienas žmogus, o ypač jaunas, turi nemažą klaidų, kurių panaikinimas ar bent susilpninimas yra tėvų pareiga.

Auginant vaikus, tiek iš suaugusių, tiek ir iš vaikų pusės susidaro problemų. Nenagrinėjusime problemų tarp tėvų ir jaunesnio amžiaus vaikų, nes jos dar vienapusiškos, bet imsimė jas jau tarp paaugusių jaunuolių ir tėvų.

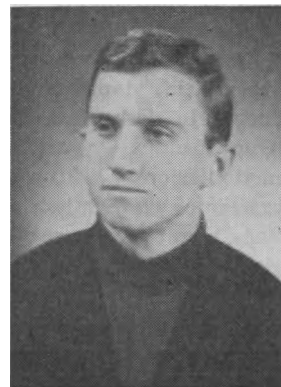
Maždaug 13-14 jaunuolio metais prasideda paskutinė brendimo stadija, kuri trunka iki 17-tų metų. Per porą metų iš vaiko tampa, bent kūno atžvilgiu, suaugęs žmogus. Tačiau protinis subrendimas nespėja sekti kūninį: jaunuoliui atsiranda konfliktų su savimi, su jį supančiu pasauliu ir tuo pačiu su tėvais. Jis nori būti įvertintas kaip suaugęs, bet dar niekas jo nepripažįsta; jis ieško lygybės su suaugusiais, bet ji jam nesuteikiama. Ypač tėvai neįstengia tai pastebėti, nes jie, gyvendami kartu su jaunuoliu, nepajunta to greito augimo ir pasikeitimo; kiti net nenori tai matyti ir tiesiog stengiasi jaunuolį "nuvaikinti", ne tai iš blogos valios, bet norėdami jį ilgiau prie savęs prisilaikyti. O toks jo asmens nužemimas daugiausiai skaudina jaunuolį. Jaunuolis pradeda perdėtai ieškoti

savo asmens pripažinimo ir įvertinimo vienmečių tarpe. Jis stengiasi patraukti kitų dėmesį į save visokiais išsišokiimais, kuriuos ypač vyresnieji nuvertina ir pašiepia, pamiršdami, kad jie tuose metuose negeriau elgėsi. Jaunuolis pradeda vengti tėvų ir namų, apleidžia mokslą ir didesnę dienos dalį praleidžia gatvėje.

Šitas klausimas yra kaip tik opus šiais laikais, nes jaunuoliai beveik neturi kitų pareigų, išskyrus mokslą, o tėvai yra perkrauti darbu taip, kad jiems nelieka laiko suteikti jaunuoliui tikro dėmesio. O kaip tik šitas laikotarpis reikalauja iš tėvų daug atydumo. Tėvai turi būti patarėjais, o kartu teisėjais ir nuosprendžių įvykdytojais. Tačiau reikalinga bausmė turi būti prasminga ir pritaikyta, o ne per-

tas kartu su kitais savo draugais pavogęs keletą niekniekių vienoje krautuvėje. Tėvai ir jis buvo pašaukti į policiją ir klausinėjami. Žinoma, jaunuolis nuneigė vogęs, sakė tik su jais kartu ėjęs ir, kai anie vogė, jis, sumišęs, šalia stovėjęs. Policija patikėjo, nes jo pasiaiškinimas ir tiesus būdas rodė jį nemeluojant. Bet tėvams buvo baisus smūgis. Jų pavardė bus įtraukta į policijos protokolus, gal būt, net ir kaimynai su giminėmis sužinos! Jie tą jaunuolį ir mušė ir barė, nors šis tvirtino nekaltas esąs ir apie kitų draugų susitarimą vogti nieko anksčiau nežinojęs. Pagaliau prie to priėjo, kad tėvai jo pradėjo neprižiūrėti, barti ir bausti už kiekvieną menkniekį. Taip iš linksmo ir išdykusio jaunuolio per trumpą laiką pasidarė

ARTŪRAS HERMANAS, gimęs 1944 m. Kaune, keturiolika metų išgyveno okupuotoje Lietuvoje. Su tėvais atvykęs į Vakarų Vokietiją, ėmė lankyti Vasario 16 gimnaziją, kurią tikisi baigti šiais mokslo metais. Ateityje žada studijuoti archeologiją. 1964 m. yra laimėjęs lietuvių evangelikų jaunimo antrąją premiją už rašinį "Komunizmas ir jo kova prieš Bažnyčias". (Taip pat žr. jo laišką "L. L." 4 nr., 142 p J

dėta. Bet pamokslas be pavyzdžių, kaip duona be sviesto. Vienas pažįstamas, gana išdykęs, bet šiaip malonus ir linksmas jaunuolis, buvo apkaltin-

užsidaręs, žmonių vengiąs, be laiko subrendęs vaikiną. Ir aš nemanau, kad jis dar tėvus myli, nes su jais neturi jokio ryšio, ir ilgai neužtruks, kol

jis visiškai pasitrauks iš šeimos. Bet jis jau liks gyvenime paženklintas, nes šis vidinis lūžis sunkiai pagydomas. Ir kas kaltas? Mano manymu, tėvai. Jie perdėjo bausmę, vietoj mėginę jaunuolį suprasti ir parodę jam pasitikėjimą, pradėjo jo neapkęsti ir, bijodami kaimynų plepalų, atsisakė sūnaus. Jei jų sūnus būtų ir vogęs, šitokia bausmė jo neatvėsytų į tikrą kelią, bet greičiau dar nusmukdytų. Kur liko tėvų meilė ir atleidimas, ir kam jie kasdien meldžias "ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams"?

Duokit pajusti jaunuoliui, kad jį bandote suprasti, kad jį net ir dėl jo klaidų mylite, jam stengiatės padėti ir patarti. Šiuose metuose dar galima auklėti tėvų autoritetu, nes jaunuolis jaučia tėvų pranašumą, bet kai jam sueina 17-18 metų, gali jau būti per vėlu. Šiais metais pasireiškia visi auklėjimo vaisiai. Dabar jau su jėga tikrai nieko nepasiekama. Iš viso didelis klausimas, ar su diržu galima išauklėti. O geruoju pas neišauklėtą jaunuolį sunkiai prieinama, ypač jei jis pats pinigų užsidirba, jaučiasi laisvas ir niekam nepriklausąs. Jėga iššaukia jėgą: jei tėvai bando jėga jaunuolį savo norams palenkinti, jis atsakys tokia pat jėga, ir visos pastangos bei geri norai eis niekais.

Duokite jaunuoliui tiek laisvės, kad jis jos vertę pajustų, bet jos išnaudoti negalėtų. Ne-

lakstykite paskui jį, tegu jis vienas įstengia atsirandančias kliūtis pašalinti, tegu prie gyvenimo sunkumų pripranta. Duokite jam progos pasirodyti, išblaškykite jo nevilgtį, jei jam kas nepasiseka; pagirkite, jei verta, ir parodykite, kad jis jums reikalingas, o jūs jam. Leiskite jam pajusti, kad jis kiekvienu klausimu gali prie jūsų prieiti. Tai jis įvertins, įgis drąsos ir pasitikėjimo savimi, padės įsijungti į visuomenę ir pradėti savarakišką gyvenimą. Tėvai jaunuoliui liks ir tolimesniame gyvenime brangūs, mylimi draugai, vadovai ir patarėjai. Reikia suteikti jaunuoliui krikščionišką tikėjimą, nes dažnai galima pastebėti, kad jaunuolis be tikėjimo neranda savo gyvenimo tikslo, gal tik tam gyvena, kad reikia gyventi. Gal būt, pamokymų šioj srity jis dar nevisai supras, nes jaunam Dievas mažai rūpi. Bet šis krikščioniškas auklėjimas gali padėti vėliau rasti tikrą, tyrą tikėjimą. Čia ypač tėvų pavyzdys reikalingas, nes yra statistikomis įrodyta, kad tikinčiųjų vaikai tampa doresniais ir geresniais žmonėmis bei piliečiais. Suteikite jaunuoliui gerą išsimokslinimą, nes šiais laikais išsimokslinimas yra nepaprastai svarbus. Jaunuolis bus tėvams dėkingas, kad jį, kartais net jam nenorint, leido mokslus eiti ir gyvenime daugiau atsiekti. Prie lietuvių tėvų pareigų prisideda dar savo vaikų auklėjimas lietuviškoje dva-

sioje. Suteikite jiems tėvynės meilės, leiskite į lietuviškas mokyklas, nes Lietuvos ateitis glūdi lietuviškame jaunime. Jis yra Lietuvai reikalingesnis, nei svetimiams kraštams.

Visa tai perskačius gali kilti mintis, kad tik tėvai turi pareigų savo vaikams. Tai būtų klaidinga. Ir vaikai turi prisidėti prie geros šeimos atmosferos sukūrimo. Jaunuolis dažnai tėvus nuvertina, laiko save gudresniu, labiau išsimokslinusi. Tėvai jam neva per daug atsilikę ir todėl jis nebando tėvų suprasti. Taip šeimos nariai laikosi pasyviai, kiekvienas rūpinasi tik savo reikalais. Čia dažnai pats jaunuolis kaltas, nes jis prikiša tėvams kokio nors dalyko nežinojimą ir tuo sukrečia tėvų pasitikėjimą savimi; jie pradeda vengti kalbos su sūnumi, bijodami būti išjuokti. Tai ypatingai pajunta tėvai, kurie neturėjo tokių gerų sąlygų išsilavinti, kaip jų vaikai. Taip atsiveria tarp vaikų ir tėvų praraja, ir tai dėl išdidumo ir nedėkingumo. Atminkime, kad tėvai suteikė mums mokslų galimybes. Jei tėvai padaro kokią nors klaidą, neprikaišiokime ją ilgesnį laiką, nes tėvai taip pat yra klaidūs žmonės. Patys tėvai pastebi savo klaidas, o per jaunuolio nutylėjimą arba švelnią pastabą jie jas pajunta greičiau nei per priekaišiojimus.

Tėvams tinka vaikams daryti pastabas ir duoti pavyzdį. Jaunuolis gi ieško sau pavyzdžių (Nukelta į sekanti psl.)

PARLAMENTO RINKIMAI

BRONIUS KRISTANAVIČIUS, S. J.

Baigiantis antram pasauliniam karui ne vienas italas klausė savęs, kas valdys pokarinę Italiją. Po 22 metų fašistų diktatūros politiniame Italijos horizonte nesimatė nei vieno iškilesnio žmogaus, įkvėpiančio tautai pasitikėjimą.

Kai 1943 m. vasarą maršalas Badoglio sudarė vyriausybę, visiems buvo aišku, kad ji yra tik laikino pobūdžio. Badoglio buvo geras karininkas, antifasistas ir ištikimas karaliui. Bet ar jis sugebės apjungti tautą ir pajusti tikrąją jos pulsą? Atrodė, kad ne. Didžiausia jo klaida buvo ta, kad jis, uždaręs Mussolini saugioje vietoje, nutarė tęsti karą vokiečių pusėje. Italų tauta nenorėjo nei vokiečių, nei karo, ir Badoglio nusistatymu apsigylė.

Kariaudamas viena ranka prieš sąjungininkus, antra ranka Badoglio sudarė su jais paliaubų sutartį. Sudaręs tą sutartį, kažin kodėl delsė ją paskelbti. Tą sutartį paskelbė

sąjungininkai, sukeldami tokį chaosą, kad pradžioje nebuvo aišku, kas prieš ką kariauja.

Kai 1944 m. sąjungininkai užėmė Romą, karalius, kritikuojamas visų pusių, pusiau atsistatydino: karaliaus titulą pasiliko sau, o sūnui pavedė tvarkyti valstybės reikalus karaliaus vietininko titulu. Su karaliumi atsistatydino ir Badoglio. Karaliaus vietininkas pavedė sudaryti naują vyriausybę Ivanoe Bonomi, Tautinio Laisvinimo Komiteto pirmininkui.

Bonomi buvo saikingas socialistas, taurus žmogus ir didelis demokratas. Kai kas gyrė ir jo administracinius gebumus. Tačiau iš susidariusio chaoso jis nepajėgė išbristi ir du kartu buvo priverstas atsistatydinti.

Ferruccio Parri, žymus partizanų vadas, sudarė trečią laisvos Italijos vyriausybę. Bet ir šis kabinetas buvo trumpaamžis. Ministeris pirmininkas buvo, tiesa, neblogas

kalbėtojas, bet jo ugingos kalbos nerado tautoje atgarsio. Tauta norėjo ne kalbų, bet duonos, tvarkos ir šiek tiek vilties rytojui. To Ferruccio Parri jai duoti negalėjo.

DE GASPERI

Vedant ilgas derybas dėl naujo kabineto sudarymo, partijų vadai apsistojo ties Alcide De Gasperi, kuris dalyvavo Bonomi ir Parri vyriausybėse. Jis buvo krikščionių demokratų lyderis, ramus ir taurus žmogus, priimtinas dešiniems ir kairiesiems. Jaunas būdamas jis gynė italų teises Austrijos parlamente, paskui buvo išrinktas Partito Populare (katalikų partijos) pirmininku, nukentėjo nuo fašistų ir, baigiantis karui, įsteigė krikščionių demokratų partiją, perėmusią Partito Populare dvasią.

Nors vienas gerai informuotas ir politikoj nusimanąs kunigas man buvo sakęs, kad

MES IR TĖVAI (iš 209 psl.)

džių ir mielai leidžiasi jų patraukiamas. Blogiau, kai tėvai įstengia tik blogą pavyzdį duoti. Jei tėvai nesugyvena ar net išsiskyrę yra, nukenčia jaunuolio pasitikėjimas tėvais, nes, jei jis užauginamas be tėvų meilės, kaip jis gali būti jiems dėkingas. Jeigu tėvai dienų dienas ginčijasi, ką vienas sako, kitas paneigia, kai vienas nori pamokyti jaunuolį, kitas būtinai jį gina, kaip galima laukti, kad jaunuolis

savo tėvus mylėtų. Ar ne ilgėsis jis tos dienos, kada jis galės palikti tą šeimą, kurioje jis šilimos nerado. Tada tėvai tegul nesistebi, kad senose dienose juos niekas neaplanco, nors ir tai nebūtų gražus gestas iš vaikų pusės. Bet tik už pagimdymą dar nieks negali būti dėkingas. Be to, dažnai tokie vaikai paseka tėvų pėdomis, jų mintys sukasi tik apie save, tėvai būna užmiršami. Tik tarpusavis supratimas, šeimyniška meilė ir šili-

ma sujungia šeimą į vienetą.

Vaikų išauklėjimas reikalingas nepaprastos meilės ir kantrumo. Juk tėvai perduoda savo savybes vaikams, o šie vėl savo vaikams. Taip per kartų kartas susikūrė civilizacija ir žmogus pasiekė dabartinį lygį. Jaunystė yra mokslo, auklėjimo, charakterio išugdymo ir subrendimo metai. Pirmi 20 metų paveikia visą gyvenimą, nes jaunystės vaisius mes naudojame iki mirties.

De Gasperi yra rimtas žmogus ir turįs sveiką politinę bei ekonominę programą, bet, kai išgirdau, kad jis tikrai tapo ministriu pirmininku, negalėjau užmigti visą naktį. Vartydamasis nuo vieno šono ant kito, nemačiau jokios išeities iš politinio ir ekonominio Italijos chaoso ir maniau, kad ir De Gasperi kabinetas yra pasmerktas nepasisekimui lygiai taip, kaip jo pirmtakai. Kuo jis išmaitins jau kelis metus badaujančius italus? Kaip jis atstatys sugriautus miestus, jei nėra nei kapitalo, nei žaliavų? Kaip jis įves šiokią tokią tvarką, drausmę ir susiklausymą? Kaip pasielgs su Italija anglai ir prancūzai, kurie turėjo daug istorinių sąskaitų? Tiesa, Italijos partizanų įnašas karo pabaigoje buvo nemažas, bet niekas negalės taip greitai užmiršti Mussolinio išsišokimų ir jo draugystės su naciais. Kaip jis suvaldys komunistus, siekiančius revoliucijos ir sovietinio režimo? Kaip jis pasielgs su buvusiais fašistais? Kokį politinį svorį turi liberalai, masonai ir antiklerikalai? Kaip stipri yra Alcide De Gasperi partija, kurios pėdsaku, važinėdamas po Littorijos ir Frosinonės provinciją, niekur negalėjau rasti?

Tokie ir panašūs klausimai vargino mano galvą aną naktį (1945 m. gruodžio 10 d.), kai Alcide De Gasperi sudarė pirmąją vyriausybę. Lyg tų problemų būtų neužtekę, respublikonai, socialistai ir komunistai pradėjo statyti ir monar-

chijos klausimą. Kas galų galė, — klausiau save, — yra Italijoje pastovu?

Nerasdamas atsakymo į tuos klausimus, pirmomis dienomis atidžiai žiūrėjau, ką Alcide De Gasperi darys. Turiu prisipažinti, kad nuo pirmos dienos jis man patiko. Sudarydamas platų, koalicinį kabinetą, jis turėjo stiprų užnugarį ir, galima sakyti, įpareigojo visą tautą nešti atsakomybę kartu. Kai jis 1946 m. pradžioje, telefonuodamas UNRRA valdytoji, užtikrino italams duoną iki kito derliaus, aš atsidusau lengviau ir pamačiau, kad jis neskraidžioja padangėmis ir žino, kur galima gauti pagalbą. Paskui, paskaitęs jo kalbą, pasakytą Paryžiuje užsienio ministriu konferencijoje, pamačiau, kad jis įkvėps pasitikėjimą ir sąjungininkams. Iki šiol nesu skaitęs tokios išmintingos, brandžios ir nuosirdžios kalbos, pasakytos tokioje keblioje padėtyje. Jei jis laimės pirmuosius rinkimus, tuokart jis taps tuo pastoviu ir nepajudinamu punktu, kuriuo galės atsiremti visas karo sukrėstas Italijos gyvenimas. Tam žmogui reikia padėti.

VEIKLA PRIEŠ RINKIMUS

Važinėdamas po savo darbo sritį 1946 m. pradžioje, nemačiau, kad krikščionys demokratai būtų gyvi. Jei paklausdavau kokio nors klebono, ar jo parapijoje yra partijos skyrius, gaudavau vis neigiamą atsakymą. Nemačiau taip pat,

kad būtų judėjusios kitos partijos. Tiesa, artėjant pavasariui, prie didesnių susisieki- mo arterijų matydavau įvairių rinkiminių plakatų. Vienur ir kitur užtikdavau komunistų pėdsakus. Bet politinis tautos pabudimas buvo toks lėtas, kad man sunku buvo įsivaizduoti, jog birželio 2 d. iš tiesų įvyks parlamento rinkimai.

Iš to lėto pabudimo padariau išvadą, jog tas laimės parlamento rinkimus, kuris pirmas pradės propagandą. Jei krikščionys demokratai užbėgs ki- tiems už akių, Alcide De Gasperi galės ilgai išsilaikyti val- džioje. Jei niekas nesiima dar- bo, reikia imtis man.

Kartą, sutikęs grafą Galeazzi, artimą popiežiaus bendra- darbį, pradėjau kritikuoti krikščionių demokratų neran- gumą ir išsitariau, kad pats imsiuosiu darbo. Man rūpėjo ne pati krikščionių demokratų partija, bet jos programa. Lai- mėjus rinkimus Alcide De Gasperi vyriausybei, būtų ga- lima tą programą įgyvendinti. Ji yra krikščioniška, reali ir išmintinga. Realiai žiūri į gy- venimą ir Alcide De Gasperi. Tam žmogui reikia padėti, nes, mano supratimu, tik jis gali išvesti Italiją iš chaoso.

Kai grafas Galeazzi išvertė akis, aš jį nuraminau sakyda- mas, kad mano darbas bus pri- vačios iniciatyvos. Neprašau nei popiežiaus, nei partijos vadovybės, kad ji mane įga- liotų. Į savo darbą nevelsiu nei popiežiaus, nei Vatikano. Jei popiežius man neuždraus,

aš noriu bent pabandyti. Visi gerai žinom, kokias pasekmes Italijai gali turėti pirmieji rinkimai. Jei dabar pražiopsosime gerą progą, kažin kada turėsime kitą tokią galimybę.

Nežinau, ar grafas Galeazzi pasakė popiežiui apie mūsų pasikalbėjimo turinį. Niekas neišgirdau nei iš seselės Pascalinos nei iš tėv. Leiber lūpų. Todėl, važinėdamas po Frosinonės ir Littorijos provincijas, pradėjau kalbinti kunigus ir katalikų akcijos vadus, kad jie imtųsi darbo. Klebonas, pasitaręs su rimtais žmonėmis, turėtų numatyti vieną rimtą ir aktyvų žmogų ir jį pakalbinti, kad steigtų krikščionių demokratų skyrių. Literatūros apie krikščionių demokratų partiją ir jos programą jis galėtų gauti arba Romoje, arba provincijos centre. Tegul jis nuvažiuoja į provincijos centrą ir pasikalba su partijos sekretorium. Tenai sužinos visus steigimo formalumus ir gaus pagalbą. Svarbu darbą pradėti tuojau, kad kiti neužbėgtų už akių. Taigi šiomis dienomis klebonas turėtų sušaukti pasitarimą, parinkti skyriaus pirmininką ir pakalbinti jį, kad sueitų į kontaktą su provincijos sekretoriumi.

Kadangi jau anksčiau buvau gerai atrinkęs savo bendradarbius, kalbėdamas apie krikščionių demokratų partijos steigimo reikalą, pamačiau, kad ne veltui aušinau burną. Ypač jaunesnieji kunigai mano planui pritarė ir čia pat darė konkrečių pasiūlymų. Nesileisdamas į jokias smulkmenas ir į vietos problemas, aš vis kartojau savo giesmę: pirma, sušaukite pasitarimą ryt ar poryt; antra, atrinkite visiems priimtina kandidatą; trečia, nusiųskite jį į provincijos centrą. Kai bus įsteigtas partijos skyrius, tuokart bendromis jėgomis galėsite rišti vietos problemas. Toliau ragi-

nu: nepraraskite nei vienos dienos. Už savaitės ar kitos aš vėl čia atvažiuosiu ir pasižiūgsiu, jei turėsite partijos skyrių. Tuo mano ir klebono uždavinys bus pabaigtas. Mes norime ir turime duoti akstiną, o ne nuolatos maišytis ir kištis į politinius klausimus. Politika yra pasauliečių reikalas. Jie turi dirbti savarankiškai, vadovaudamiesi savo protu, ne klebonų direktyvomis. Klebonas gali patarti, bet nenuvertinti. Bažnyčios misijai kenkia ne tik antiklerikalizmas, bet ir klerikalizmas.

Jei aš siūlau steigti krikščionių demokratų, o ne kitos partijos skyrių, tai tik dėl dviejų priežasčių, būtent, kad tos partijos programa yra krikščioniška ir kad partijos pirmininkas yra rimtas vyras. Alcide De Gasperi visų problemų neišriš, bet pradės jas rišti. Nejaugi mes norime, kad Italijos, taigi krikščioniškos tautos problemas rištų masonai, liberalai ar komunistai? Alcide De Gasperi nori sukurti laisvą, teisingą ir krikščionišką Italiją ir mes turime jam padėti. Kam patinka monarchija, tegul jis už ją balsuoja. Monarchija ar respublika yra išorinės valdymosi formos. Svarbiau už formą yra valdymosi turinys. Krikščionių demokratų partijos turinys yra krikščioniškas, konkretus ir įgyvendintinas, o partijos pirmininkas tikrai išmintingas žmogus. Kaip savo laiką Don Luigi Sturzo programa tautai rado gerą atgarsį, taip dabar nėra jokios abejonės, kad ir jo mokinyš gaus tautos pasitikėjimą. Tik, žinoma, ir mes turime įnešti savo dalį. Taigi, ryt poryt šaukite susirinkimą ir steigite partijos skyrių. Už savaitės ar kitos vėl pasimatysime.

Nežinau, kas darė klebonams didesnę įspūdį: ar krikščionių demokratų programa,

ar Alcide De Gasperi, ar mano žodžiai, kad už savaitės ar kitos vėl pasimatysime. Jie žinojo, kad aš dirbu daug ir reikalauju iš kitų nemaža. Žinojo taip pat, kad duotą žodį laikau ir noriu, kad kiti jį laikytų. Todėl kai už poros savaičių juos vėl aplankiau, turėjau kuo pasidžiaugti: beveik visur buvo krikščionių demokratų partijos skyriai ir nemažas būrys jaunų vyrų, apsiėmusiu vesti smulkia partijos propagandą. Niekam nežadėjau jokio atlyginimo ir niekam nieko nesu davęs.

REZULTATAI

Per pirmuosius rinkimus krikščionių demokratų partija laimėjo 270 iš 600 vietų. Tas laimėjimas prašoko mūsų visų viltis ir mus padrąsino. Dabar Alcide De Gasperi turėjo kuo atsiremti ir pasižiūrėti, kokios yra kitų partijų jėgos.

Artinantis antriems rinkimams 1948 metais, kartą atsitiktinai radau viename laikraštyje pastabą, kad mano darbo srityje krikščionys demokratai prarado 70,000 balsų vien dėl to, kad nemokėjo kaip balsuoti. „Dabar,“ rašė tas laikraštis, „krikščionys demokratai tos klaidos nebepakartot“. Pavadinęs save asilu ir padėkojęs tam laikraščiui už pastabą, paprasčiau sekretoriaus, kad man parūpintų kiek galima daugiau balsavimo blankų. Tuos blankus norėjau išdalinti propagandistams, prašydamas jų neaiškinti krikščionių demokratų ideologijos, bet parodyti žmonėms, kur reikia padėti kryželi. Partijos programą, tikslus ir uždavinius tegul aiškina oficialūs kalbėtojai, o propagandistai, lankydami atskiras šeimas, tegul parodo kaip balsuoti.

KAMUOLIAI, SALDAINIAI

Porą mėnesių prieš rinkimus gavau iš Amerikos 50 futbolo

kamuolių ir išdalinau juos didesniuose centruose, kur krikščionys demokratai buvo silpnesni. Propagandistai turėjo įsteigti futbolo komandas ir patraukti jaunimą. Futbolo žaidimas Italijoje yra labai mėgiamas ir aš neabejojau, kad futbolai padarys reikalingą išpūdį. Deja, futbolų buvo per maža ir kai ką turėjau paguosti po rinkimų. Bet ir toji viltis turėjo gerą efektą: propagandistai nėrėsi iš kailio, kad tik gautų futbolą.

Mano laimei pas seselę Pascalina radau 4 centnerius saldainių, atsiųstų kokio geradario, rodos, iš Portugalijos. Tuos saldinius iškaulijau propagandistams, kad jiems būtų lengviau įeiti į šeimas. Vėliau pamačiau, kad ir saldainiai buvo labai naudingi.

Į šiuos rinkimus, galima sakyti, įsiterpė Vatikanas ir Amerikos piliečiai: kardinolas Pizzardo paleido kunigų seminarijų auklėtinius namo varyti propagandos, o Amerikos italai pradėjo rašyti savo giminėms laiškus, kad nebalsuotų už komunistus. Tie rinkimai iš tiesų buvo nukreipti prieš komunizmą ir daugelis žiūrėjo į krikščionių demokratų partiją, kaip į vienintelį atramos punktą.

Keletą dienų prieš rinkimus taip buvau pavargęs, kad vos bepavilkau kojas. Bet kai nuėjau į mūsų komisijos centrą, vadovė man uždėjo kitą našta: man nesant namie, komisijos pirmininkas paruošė naują šelpimo planą, kurį turėjau tučtuojau įvykdyti. Tas planas apėmė gal kokius 20,000 ar 30,000 žmonių ir buvo nesunkiai įvykdomas. Tačiau niekas nemirė badu ir skubėti nebuvo reikalo. Maišyti makaronus su rinkimų propaganda man nepatiko ir nutariau neskubėti. Tiesa, kitą dieną su Andreotti sekretorium turėjau aplankyti keliolika miestų ir

miestelių, bet paprasčiau kunigų, kad makaronus dalintų tik po rinkimų.

Važiuodamas su tuo sekretoriumi, Ceprano mieste sutikau ir patį Giulio Andreotti, artimiausią De Gasperio bendradarbį. Dabar jis yra amžinas finansų arba krašto apsaugos ministeris, o tada ėjo tik viceministerio pareigas. Kadangi jis buvo kilęs iš mano darbo srities, krikščionių demokratų partija buvo jam pavedusi globoti, rodos, tris apskritis: Romos, Frosinonės ir Littorijos. Važinėdamas iš miesto į miestą su propagandinėmis kalbomis ir žiūrėdamas, kaip stipriai yra organizuota jo partija, jis visur atrasdavo mano pėdsakų ir norėjo su manimi susipažinti. Bet aš nejučia jokio noro susitikti su partijos „bosais“ ir variau savo darbą vienas. Kai Ceprano mieste su juo susitikau, jis mane apkabino, lyg seną pažįtamą, ir norėjo ilgiau pasikalbėti. Bet aš jam atsakiau, kad mudu kalbėtis negalim: jis yra beveik visiškai užkimęs, o aš dar tą patį vakarą turiu aplankyti keletą miestų. Jei bus reikalo, pasikalbėsime po rinkimų. Dabar laikas ešas ne kalbėti, bet dirbti. Gavęs tokį nelauktą atsakymą, Andreotti šyptelėjo, vėl mane apkabino ir palinkėjo geros kelionės.

ABSOLIUTI DAUGUMA

1948 m. rinkimai įvyko balandžio mėn. 18 d. Toji diena yra istorinė ne tik krikščionių demokratų partijai, bet ir visai Italijai. Per tuos rinkimus krikščionys demokratai laimėjo absoliučią daugumą, surinkdami 305 iš 600 balsų.

Gavęs pirmuosius rinkimų davinius, paskambinau seselei Pascalina ir pasakiau, kad norėčiau ją aplankyti. Bet ji man atsakė, kad ketvirtame aukšte (reiškia, pas popiežių)

yra tokia bloga nuotaika, kad būtų gera, jei užėčiau vėliau.

— Aš turiu tokių gerų žinių, — atsakiau seselei, — kad visų keturių aukštų nuotaika pasikeis.

Kai nuėjau į Vatikaną ir įdaviau davinius seselei Pascalina, ji tuojuo nuskubėjo pas popiežių. Popiežius, matyt, sekė tik pirmuosius pranešimus iš didesniųjų miestų, kur komunistai laimėjo nemažą balsų dalį. Tačiau tie daviniai buvo ne galutiniai. Ne galutiniai buvo ir mano daviniai, bet mačiau aiškiai, į kurią pusę krypsta pergalė. Todėl prie pirmųjų davinių pridėjau ir savo optimistiškas „pranašystes“. Po poros dienų pasirodė, kad mano pranašystės buvo gana pesimistiškos. Per tuos rinkimus pergalė buvo didesnė, negu patys didieji optimistai tikėjosi.

Vakare man paskambino seselė Pascalina, padėkodama už apsilankymą. Popiežius, anot jos, paskaitęs mano davinius, jautėsi „kaip ant arklio“. Neblogai jaučiausi ir aš. O kai po kelių dienų vėl aplankiau savo darbo sritį, visus pavarčiusius bendradarbius radau šventės nuotaikoj.

Varant rinkimų propagandą, Alcide De Gasperi kartą užsiminė apie kokią tai slaptą komunistų planą, pavadintą „K“ raide. Retai būdamas Romoje, neturėjau progos pasiteirauti, koks yra to plano turinys. Paskui Vatikane ir iš savo bendradarbių sužinojau, kad, laimėjus rinkimus komunistams, daug katalikų vadų, kunigų ir vienuolių turėjo būti likviduoti. Romos apylinkėse buvo paruošti sunkvežimiai išvežti kažkur nepageidaujamus elementus, o Fiorentino mieste buvo rastas aktyvių katalikų sąrašas, kurie turėjo būti likviduoti. Tame sąraše buvo ir mano bendradarbių vardai.

KORNELIJUS BUČMYS, O. F. M.

NOBODY WAVED GOODBYE

Kanados filmų industrija, iki šiol pagaminusi tūkstančius apžvalginio pobūdžio trumpų filmukų, su pirmuoju normalaus ilgio filmu „Drylanders“ nesulaukė didesnio pasisekimo. „Nobody Waved Goodbye“ — tai pirmas Kanados filmas, atkreipęs platesnį dėmesį Montrealio, Londono ir Niu-jorko filmų festivaliuose. Apžvalginių filmų režisorius Don Owen ir šiame filme visiškai neatmeta savo dokumentinio stiliaus, kas ypač pasireiškia fotografavimo metoduose ir neprofesionalų artistų vaidyboje. Besigilinant į šių dienų jaunimo problemas, režisorius įveda žiūrovą į Toronto vidutiniškai pasiturinčios šeimos gyvenimą. Tėvai bando aštuoniolikmečiui sūnui pramatyti ateitį, bet šis, pradėjęs apsisileisti moksle, bodisi patogiu gyvenimu. Daug laiko praleisdamas jaunimo kavinėse, nebepajėgia tinkamai pasiruošti egzaminams. Dėl neteisėto vairavimo iškliūva į policijos rankas, vėliau palieka namus ir bando gyventi savarankiškai. Darbovietėje pradėjęs apgaudinėti centais, vėliau nesusvyruoja pagriebti ir didesnę sumą bei pabėgti su svetimu automobiliu. Mokyklos draugė, nors irgi ryžtasi su juo pabėgti iš savo namų, pilnai nesutinka su visomis jo sukybėmis ir paskutiniu momentu atsimeta. Jaunuolių rolėse Peter Kastner ir Julie Biggs parodo nemažų sugebėjimų, ypač kad

dalį dialogų teko patiems sukurti filmavimo metu, tuo pridodant daugiau realumo ir nuoširdumo pačiam filmui. Šis filmas turėtų sudominti tiek tėvus, tiek bręstantį jaunimą, o taip pat suteikti nemažą medžiagos nuoširdžioms diskusijoms.

THE GUIDE

Dviejų valandų filme puikiose spalvose pagaunančiai pavaizduojami Indijos gamtovaizdžiai, šventyklos, miestai, įvairūs vietiniai papročiai ir šokiai. Deja, vien išorinis puikus apipavidalinimas nepajėgia iškelti šio filmo į meno aukštumas. Amerikietis režisorius Tad Danielewski ir rašytoja Pearl S. Buck paruošė šio filmo tekstą, pasinaudodami vieno iš žymesnių Indijos rašytojų R. K. Narayan romanu. Nors filmas statytas Indijoje su vietiniais artistais, teksto paruošėjai pačią įvykių eigą gerokai suamerikonino ir sulėkštino. Paskęstant scenarijų tiesiog apžvalginiame perdavime, drama epizodiškai lyg ir sudalinama į tris svarbesnes dalis. Jaunas turistų vadovas susitinka turtingą archeologą su jauna žmona, kuri dėl jo palieka savo vyrą. Vadovo dėka žmona turi progos iškilti su savo meniniais šokikės gabumais, bet jaunuolis persimeta į girtuoklystę ir pasileidimą. Išleistas iš kalėjimo klaidžioja apylinkėse, žmonių laikomas šventu asketu ir, nenorėdamas jų apvilti, savanoriš-

kai miršta herojumi. Nors pagrindines roles atlieka vieni iš gabiausių Indijos artistų Dev Anand ir Waheeda Rehman, režisorius neparodo apčiuopiamų pastangų išlyginti jų vaidybai bei išryškinti pačius charakterius. Ypač neįtikinantis jaunuolio atsivertimas iš palaidūno į minios gerbiamą mistiką. Suaugusiems.

ANDY

Palikęs televizijos sritį, Richard C. Sarafian su šiuo filmu debiutuoja kaip filmų gamintojas ir režisorius, pats paruošęs ir originalų filmo tekstą. Su giliu poetiškumu ir jautrumu režisorius nagrinėja iki šiol filmuose nepaliestą sritį — laikyseną ir pergyvenimus suaugusio žmogaus, kurs nuo pat vaikystės dienų pasiliko psichiškai neišsivysęs. Tėvai — graikai imigrantai sunkiai tepajėgia išlaikyti savo nenormalų sūnų. Jam pasiekus 40 m. amžiaus, nusprendžia atiduoti jį į specialius namus. Prieš galutinį atsisveikinimą, motina duoda sūnui kiek pinigų, kad jis galėtų pasidžiaugti savo paskutine diena ir naktimi laisvėje. Tos paskutinės paros klajonės ir sudaro didesnę filmo dalį. Norman Alden nenormalaus Andy vaidmenyje gauna tikrai sunkų uždavinį. Bevelk visai bežodėje rolėje puikiai bendrauja su aplinka vien gestais ir veido išraiškomis. Iš savo pusės režisorius, pabrėždamas instinktyvias veikėjo reakci-

jas, didelį dėmesį kreipia išorės garsiniams ir optiniams kontrastams. Išskiriant neįtikinančią pabaigą, ši epizodinė drama parodo nemažą nuoširdumo ir užuojautos. Tik suaugusiems.

TAXI FOR TOBRUK

Šis prancūzų filmas, pagamintas prieš 4 metus ir tik dabar pasiekias Ameriką, nors vaizduoja karo ir kareivių nuotykius, daugiau skelbia broliškumo ir draugystės dvasią. 1942 m. šiaurinėje Afrikoje ketvertas prancūzų karių atlieka savo uždavinį, išsprogdindami Tobruk vokiečių gazolino sandėlį. Grįždami susiduria su vokiečiais, iš kurių lieka gyvas tik kapitonas. Nors vokiečiai kapitonas tampa prancūzų belaisviu, bet praktiškai jis pasilieka jų vadovu per dykumą. Ilgoje kelionėje į EI Alamein penki vyrai, bendrų vargų ir nedateklių įtakoje, palieka bendrą neapykantą ir net susidraugauja. Filme gausu nelauktų ir intriguojančių situacijų, tik pati pabaiga, lyg stengiantis išvengti moralinių problemų sprendimo, gana dirbtina. Vokiečių kapitono vaidmenyje ypač puikiai pasirodo Hardy Kruger. Prancūzų karių rolėse stipriausiai pasireiškia Charles Aznavour, Prancūzijoje taip populiarius dainų autorius ir išpildytojas. Režisoriaus Deny DeLaPateliere sklandžiai išlygina bei pagrindžia atskirus charakterius ir pajėgia išlaikyti žiūrovo įtemptą dėmesį. Suaugusiems ir vyresniam jaunimui.

SHENANDOAH

Režisoriaus Andrew V. McLaglen nukelia žiūrovus į 1863 m. Turtingas Virginijos našlys ūkininkas, nepripažindamas

vergų ir jų neišnaudodamas, nesidomi ir civiliniu Amerikos karu dėl tų vergų laisvės. Tačiau kai jauniausias sūnus per klaidą patenka į belaisvę, tėvas su kitais sūnumis pasileidžia į tragišką kelionę jo išlaisvinti. Retkarčiais kiek pasineriant į sentimentalumą, filme išlaikoma bendra dramatinė įtampa. Ypatingai išsiskiria James Stewart pagaušančia vaidyba tėvo rolėje. Kiti šeimos nariai, daugumoje dar pradėdą artistai, domina savo paprastumu ir nuoširdumu. Tinkamas visiems šeimos nariams.

THE DIARY OF A CHAMBERMAID

Pagarsėjusio ispanų režisoriaus Luis Bunuel paskutinis filmas, sukurtas Prancūzijoje, stipriai pasinaudojant Octave Mirbeau romanu. Vaizduojamas laikotarpis iš XIX š. pabaigos perkeltas į 1930 m., kad labiau išryškintų politinį momentą. Iš Paryžiaus į provinciją atvykusi tarnaitė pradeda dirbti pasiturinčių miestelėnų šeimoje. Filme vietoj veiksmingos įtampos daugiau laiko skiriama atskirų šeimos narių nenormalumams ir iškrypimams apibūdinti. Vien tik prieš pabaigą, įvykus mažos mergaitės tragedijai, Bunuel pereina į gilesnę dramą. Mėgstas iškelti įvairias problemas, režisoriaus šiame filme bando pakritikuoti miestelėnų moralinį nuosmukį, bet tai pertempia, prikašiodamas negyvenimiškų simbolių ir sadizmo scenų. Iš artistų puikiai vaidyba ypač išsiskiria Jeanne Moreau, bet ir jos nuolatinis derinimasis prie aptarnaujamos šeimos narių nuotakų tampa monotonišku. Bekritikuojant laikotarpio socialines ir politines blogybes, pakartotinai šaipomasi ir iš religinių vertybių. Dėl eilės neigiamybių filmas

nepatartinas jokiai žiūrovų kategorijai.

SYNANON

Reformuotas alkoholikas Charles E. Dederich 1959 m. pradėjo Synanon sąjungą ir šiuo metu JAV-bėse yra šeši šios rūšies namai, kuriuose randa prieglobstį apie 500 asmenų, vergavusių narkotikams. Sulaukiant kritikos iš valdžios organų ir ypač iš medikų, Synanon gina savo poziciją labai žemu atkritėlių procentu. Atmesdami tabletes ir daugiausia naudodamiesi Alcoholic Anonymous būdingais metodais, Synanon gyventojai stengiasi pagelbėti vienas kitam savo silpnųjų išsakymu bendrų seminarų metu. Režisoriaus Richard Quine ši filmą kaip tik pastatė viename iš Synanon autentiškų namų — Santa Monica, Calif. Filmą eiga daugiausia sukoncentruota apie du narkotikų naudotojus — naują ateivį jaunuolį ir merginą, jau seniau čia gyvenančią ir beveik visai ydos atsikračiusią. Jaunuoliui neprisitaikant prie bendros tvarkos, abu pabėga. Paėmęs didesnę narkotikų dozę, jaunuolis miršta, o mergina grįžta atgal į Synanon. Tiek pagrindinių, tiek šalutinių veikėjų pergyvenimai daugumoje paimti iš tikrų gyvenimo faktų. Šalia profesionalų artistų, tarp kurių ypač paminėtini Edmond O'Brien, Chuck Connors, Stella Stevens ir pradėdantis Alex Cord, dalyvauja ir eilė Synanon namų ligonių. Įvykiai daugumoje perteikiami dokumentiniame stiliuje, bet dėl kai kurių realių detalių filmas rezervuotinas vien suaugusiems.

WHITE VOICES

Plačiai skleidžiama propaganda reklamuoja šį filmą

Į JAUNESNĘ KARTĄ

Žurnalas tęsia savo pereinamais metais sėkmingai nustatytą kryptį: kreipti ypatingą dėmesį į jaunesnę kartą ir jaunas lietuviškas šeimas, gvildinti aktualias problemas, skleisti atsinaujinimo dvasią ir plėsti krikščionišką ir tautinį sąmoningumą.

Mūsų Vytis, Nr. 5

PATRAUKLUS POKALBIS

Labai patrauklus Antano Nako ir Kęstučio Trimako, S. J., pokalbis apie pamaldų reformas, pagaunąs ir savo stilistinėmis plonybėmis ir keliamų problemų kampuotumą.

Draugas, IV 10

LINKIME

Su popiežiaus Pijaus X žodžiais, jog mūsų laikais labiau reikalingi tiesos gynėjai plunksna, negu jos skelbėjai

EKR. MIRGESY (iš 215 p.)
kaipo itališką "Tom Jones" laidą. Iš tikro tarp šių dviejų filmų tik tiek bendro, kad abu yra spalvoti ir bando pavaizduoti XVIII amž. gyvenimą. Net ir iš labai toli nepasiekiant "Tom Jones" grakštumo, šiame italų gamybos filme grubiai, o protarpiais net vulgariai pateikiama eilė neturtingo valkatos nuotykių aristokratijos dvaruose. Net dviejų režisorių bendros pastangos nepajėgė išgelbėti šio banalaus filmo, nepatartino jokiai žiūrovų kategorijai.

216

sakyklose, ... buvo atlikti milžiniški darbai... Tokie skyriai, kaip "Prie šeimos židinio" bei "Jaunimo paslaptys" skaitytojų tarpe atrado didelio atgarsio...

Žurnalas su kiekvienu numeriu pasirodo šviežias, gaivalingas, įvairus, jo dvasinį pasaulį puošia graži, meniška forma. Linkime, kad žurnalas, skirtas lietuviams ir besirūpinąs lietuviais, rastų atdaras duris kiekvieno lietuvių namuose, kad beskaitydami apie save, apie savo rūpimus klausimus, labiau suprastų Kristų, save ir mus supantį gyvenimą.

*V. Kasniūnas,
"Dirvoje" IV 28*

KELIO NEUŽDARO

Š. m. (balandžio) numerio puslapiuose akcentuojama laisvės problema. Gabriel Marcei mintimi ir kondensuotai turiningu Kęstučio Trimako, S. J., straipsniu "Laisvė ir laisvėjimas" skaitytojas pririšamas prie šios, šiandien taip visur aktualios, laisvės temos...

Jau labiau išplėstame straipsnyje "Laisvas laisvės svarstymas" krikščioniškus ir nekrikščioniškus, filosofinius ir teologinius laisvės branduolius raičia Jonas Boguta. Straipsnis gražiai ir įdomiai apipavidalintas. Vertas kiekvienam paskaityti. Jonas Boguta yra jau šio krašto mokyklų auklėtinis nuo parapiinės mokyklos suolo iki ruošimosi doktoratui. O tačiau lietuvių kalba ir lietuviškasis raštas

jam nėra kliūtis reikšti savo mintis gana sudėtingomis sąvokomis. Taipgi jau esame įpratę dejuoti, kad Amerikos civilizacija gamina tik siaurus savo srities specialistus, be jokio platesnio žvilgsnio į kultūros gelmes aplamai. Jonas Boguta yra chemikas. Tačiau jo čia minimas straipsnis rodo, kad ir šitas kraštas niekam kelio į platumas neuždaro.

Draugas, V 8

PALIKO GILU PĖDSAKĄ

"L. L." mummyse paliko gilų pėdsaką, jie tapo ir yra mums tuo laimės žiburiu, kuris praskaidrina gyvenimo dienas, Jis mylimas ir ištikimas gyvenimo draugas, jis laukiamas, nes mes norime matyti atdaras duris į naujos dienos šviesą.

*V. Kasniūnas,
"Laisvoje Lietuvoje" IV 22*

PIRMOJ EILĖJ DVASIA

Sako — "šventoji Lietuva". Gal buvo prieš pirmąjį karą kaime, bet vėliau nedaug, o ypač tremty. Tautinio karo nors suruošti tai daug atsiras, bet religinio, tikėjimui — nėra, tik keli... Taip, tautybė reikalinga; ir mirsiu lietuve — nepakeis manęs niekas, bet viena lietuviybė sielos neišgelbės. Juk senovės lietuviai buvo lietuviai, bet jie buvo pagony. Ne viena lietuviybė raktas į dangų... Pirmoj eilėj dvasia, siela; tobulėti, kilti, visą tautą reikia kelti dvasiniais.

B. J.

PADĖKA

Visiems "Laišku Lietuviams" leidimą auka parėmusiems nuoširdžiai dėkojame. **7 dol.** aukoję: J. Klimas (L. Čikaga, Ind.), B. Mačianskas (Čikaga). **5 dol.** — J. Jusys (Worcester, Mass.), J. Kijauskas (Euclid, Ohio). **4 dol.** — J. Misevičius 'Ignace, Canada), kun. V. Mažrimas (Čikaga). **3 dol.** — A. Baltrukėnas (Akron, Ohio), E. Pikelis (Čikaga). **2 dol.** - G. Valiulis. V. Andriukaitis, A. Karaliūnas, F. Gresiuotė, L. Barauskas, V. Šilas, J. Steponaitis, N. Lukoševičienė, E. Eitmonas, A. Dikinis, J. Alenskis, A. Rejeris, S. Daržinskas, S. Žumbakienė, E. Leparskas, J. Mačiulis, G. H. Valiulis, P. Jasulaitis, A. K. Miliūnas, D. Petkūnas, V. Vaitkevičienė, A. Baleišis, A. Valavičius, R. Grauzinienė, S. Grauzinienė, T. Puleikis, Dr. J. A. Kižys, A. Vasiliauskas, A. Venclovas, V. Točilauskas, V. Lukoševičius, J. Susmaras, A. Kubilius, dr. P. Atkočiūnas (visi iš Čikagos); dr. R. Sidrys (Streator, Ill.), kun. E. Statkus (Roscommon), O. Martišauskas (Brighton, Mass.), J. Vaičekonis (Elgin, Ill.), M. Mikėnienė (Omaha, Nebr.), A. Paliulis (Waterbury, Conn.), A. Plioplys, kun. B. Pacevicius, J. Tirkšlevičius, J. Augis, S. Žulpa (visi iš Canados), B. Zdanienė (Hartford, Conn.), J. Bujauskas (Detroit, Mich.), A. Lisauskas, V. Valys, J. Klorienė, dr. J. Balčiūnas (visi iš Ohio), dr. Z. Brinkis, N. Apeikienė (Los Angeles, Calif.).

ATSIUSTA PAMINĖTI

AIDAI. Mėnesinis kultūros žurnalas. Kovas. Leidžia Tėvai Pranciškonai. Red. dr. J. Girnius. Brandus žvilgsnis metas į Vatikano Susirinkimo dvasią dr. J. Girniaus straipsniu "Dvasia ir raidė". Dr. J. Navickas plačiai svarsto "Filosofijos problematiką ir metodus".

MOTERIS. Lietuvių moterų žurnalas. Sausis-vasaris. Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Turinigas ir įvairus numeris. Ypač dėmesį atkreipia dr. S. Sužiedėlio straipsnis "Moterys po istorijos dulkėmis".

Danguolė Sadūnaitė. KAI TU ARTI MANĖS. Antrasis jaunosios kartos poetės D. Sadūnaitės-Sealey poezijos rinkinys. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla. Viršelio apklankas P. Jurkaus. 40 psl. Kaina 1 dol.

Antanas Jasmantas. GRUODAS. Tiek minties, tiek formos atžvilgiu brandus A. Jasmanto (prof. A. Maceinos) eilėraščių rinkinys. Išleido "Ateitis". Aplankas ir iliustracijos P. Jurkaus. 95 psl. Kaina 3 dol.

Juozas Eretas. TREMTIES LIETUVIS IDĖJŲ SŪKURYJE. Tęsinys prof. J. Ereto anksčiau atspausdintų svarstymų "Tremtis — prakeikimas ar uždavinys?" Išleido "Šaltinis" Londone. 21 The Oval, Hackney Rd., London E. 2. Great Britain. 16 psl. Kaina 2 šil. (30 centų).

LITUANUS. Lithuanian Quarterly, Fall-Winter, 1964. Red. T. Remeikis. Straipsniai: "Demographie Changes and Structure in Lithuania" (Pr. Zunde), "A General Characterization of the Lithuanian Language" (L. Dambrauskas) ir A. Platerio studija "Occupational Adjustment of Professional Refugees".

ATEITIS. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Balandis. Vaizdas J. Šoliūno reportažas "Žygyje per Alabamą", pamąstyti verčias A. Liulevičiaus "Žmonijos Ateitis" ir kita puslapius gyvinanti medžiaga. Red. S. Radvila.

ŠALTINIS. Balandis. Dėmesio verta popiežiaus Pauliaus VI kalba ir naujojo vysk. Pr. Brazio mintys.

2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636